

LELKÉSZTOVÁBBKÉPZÉS

PROGRAMFÜZET

2023

PARAJD
Urbán Andor Református
Konferenciaközpont
537240 Praid
Str. Zsögöd nr. 553
0730-190.067
uarkkparajd@gmail.com

KOLOZSVÁR
Bethlen Kata
Diakóniai Központ
400075 Cluj-Napoca
Str. Ponorului nr. 1
0264-440.510
bethlenkata@gmail.com

KOLOZSVÁR
Erdélyi Református Múzeum
400124 Cluj-Napoca
P-ța Avram Iancu nr. 14
0722-540.693
erdelyireformatusmuzeum@
gmail.com

RATOSNYA
547480 Răstolița
nr. 567
0740-794.775
nagyferencz@gmail.com

Egészségünkre válják a tudomány!

„Kérlek azért az Isten és Krisztus Jézus színe előtt, aki ítélni fog élőket és holtakat, az ő eljöveteleire és országára nézve: hirdesd az igét, állj elő vele alkalmas és alkalmatlan időben, ints, feddj, buzdíts teljes béketűréssel és tanítással. Mert lesz idő, amikor az egészséges tanítást nem viselik el, hanem saját kívánságaik szerint gyűjtenek maguknak tanítókat, mert viszket a fülük, és az igazságtól elfordítják a fülüket, de a mesékhez oдаfordulnak.”

2Tim 4,1–4

Az ószövetségi templom szünet nélkül égő mécsese Isten állandó jelenlétére hívta fel a figyelmet. Gondviselő Atyánk van: ha egy mozgalmas nap végén összeszámolom, hány balesetközeli helyzetben vigyázott rám Isten, pironkodva állapítom meg, hogy nem tudom eléggé felfogni és meghálálni az ő jelenlétét, mindeneket kézben tartó erejét. Az újszövetség egyházában a lelkipásztorok szolgálata kell hogy legyen az a soha ki nem alvó lámpás, ami alkalmas és alkalmatlan időben hirdeti: közel van hozzánk Isten országa. De lehet-e védekezni a kiégés ellen? És hogyan? A válasz: nemcsak lehet, hanem muszáj, és pedig azért, hogy folyamatosan képezzük magunkat, eddig számunkra új dolgokat fedezünk fel és ismerünk meg. Az OLTT ebben a füzetben segítséget kínál a kiégés megelőzésére azért, hogy alkalmakat, témákat és közösségeket ajánl, éppen neked.

Az idők jelei sürgetnek minket: egészséges tudományra van szükségünk! A görög szó: *hügiainouszész* – nem téved, aki a higiénia szavunkra ismer benne. A járvány megtanította nekünk, hogy fokozottan figyeljünk oda a higiéniára, ez azonban a tanítás és a tudomány területén is megkerülhetetlen imperatívusz! Nem fertőz, nem tapad hozzá semmilyen kórokozó. Nem politikai megrendelésre készül. Nem eltávolít, hanem közelebb visz az élethez és az élet Urához. Az egészséges tudománnyal

szemben a saját kívánságok állnak, ill. az igazsággal szembeni trónfosztásra készülő „mesék” – szó szerint *mítoszok*. Áltudományoktól hemzseg körülöttünk a „tagadás kultúrája”, s a hitehagyott ember tényként könyvel el közönséges meséket, mítoszokat.

Az érzéki ember nem foghatja fel Isten Lelkének dolgait, a lelki ember azonban mindent megítél (1Kor 2,14-15). *Pszükhikosz anthropolosz* vagy *pneumatikosz*? Előbbi ismertetőjegye, hogy levegőt vesz. Az érzéki embernek működnek a biológiai létezéshez elengedhetetlen mechanizmusai: van légzése és keringése. A lelki ember ennél több: egy húr, amin a Szentlélek játszik! Eszköz, mégpedig nem önjáró, elszabadult, irányíthatatlan, hanem Isten Lelke vezeti és használja. Képes arra, hogy mindent megítéljen, azaz: megvizsgáljon és próbára tegyen.

Az itt beharangozott képzések részben tükrözik a kutató lelkipásztoraink érdeklődési területét, másrészt sejteni engedik, hogy mi foglalkoztatja a lelkészi közösséget: a keresletre bizonyos értelemben a kínálat felel. Ragadd meg ezt a lehetőséget, hogy felfrissülj és lélekedben gazdagodj! Önmagadért tedd, Jézus Krisztus dicsőségére tedd, hogy őt újult erővel szolgálhasd. Semmiképpen ne a kreditpontokért! Válgék egészségünkre!

Dr. Geréb Miklós

A Romániai Református Egyházban működő lelkésztovábbképzés rendszere szerint minden lelkésznek 5 évente legkevesebb 50 továbbképzési kreditpontot kell összegyűjtenie. Ebből megközelítőleg harmincat tanfolyam jellegű továbbképzésen, a kiegészítő részt egyházmegyei lelkészértekezleten való részvétellel vagy egyéni tudományos munkával lehet megszerezni. Kreditpontoszerzésre olyan egyházmegyei lelkészértekezleteken van lehetőség, amit az Országos Lelkésztovábbképző Testület által akkreditált előadások valamelyikének meghívásával szerveztek. Amennyiben valaki tudományos előadást tart vagy szakfolyóiratban tanulmányt jelentet meg, azzal ugyancsak kreditpontokat szerezhet. Az előadások, illetve publikált szak tanulmányok kreditponttal való értékelése évente a decemberi OLTT-gyűlés keretében történik. A vonatkozó kéréseket, az előadások rövid összefoglalója, illetve a publikáció megjelenési helyének megjelölésével, az OLTT titkárságához kell eljuttatni.

Ez év december 31-én zárul az aktuális 2019–2023-as továbbképzési ciklus. A fenti szabálytól a 2020-as járvánnyal terhelt év miatt eltérést jelent az, hogy 40 kreditpont elégséges a követelmények teljesítéséhez, de egy továbbképzésen és néhány lelkészértekezleti előadáson kötelezően részt kell vennie annak, aki eleget kíván tenni a szabályzaban foglalt előírásnak.

Mivel a továbbképzési helyek száma korlátozott, a 2023-as évben a továbbképzésre történő bejelentkezések rendjén, túljelentkezés esetén előnyt élveznek azok, akik ebben a ciklusban még nem vettek részt továbbképzésen, illetve a meglévő támogatási alapjuk fedezi a továbbképzés költségeit.

A továbbképzésekre a programleírásnál található e-mail címen vagy telefonszámon, a közölt időszakban lehet jelentkezni. A jelentkezés a regisztrációs díj befizetésével válik véglegessé, amit banki átutalással az Erdélyi Református Egyházkerületben meghirdetett továbbképzések esetén az

EPARHIA REFORMATĂ DIN ARDEAL

CIF: 13729410

Banca: BCR CLUJ

IBAN: RO12 RNCB 0106 0266 0457 0488,

a Királyhágómelléki Református Egyházkerületben
meghirdetett továbbképzések esetén az

EPARHIA REFORMATĂ DE PE LÂNGĂ PIATRA
CRAIULUI

CIF: 4390305

Banca: OTP BANK ORADEA

IBAN RO34 OTPV 2200 0022 7590 RO03
számlaszámra lehet megtenni.

A banki átutalóra megjegyzésként fel kell vezet-
ni a továbbképzés címét (vagy annak kezdő szavait)
és a jelentkező lelkipásztor teljes nevét.

A regisztrációs díj felét a lelkipásztor, másik
felét az egyházközsége (hivatalos munkaadója)
fizeti.

A Lelkésztovábbképzés Szabályrendelete meg-
tekinthető az Erdélyi Református Egyházkerület
honlapján, a www.reformatus.ro oldalon, a Tör-
vénytár fül alatt.

Bővebb felvilágosítás Gáll Sándor OLT-tit-
kártól a 0731-344.207 telefonszámon vagy a
gallsandor@gmail.com e-mail címen igényelhető.

Az OLT-t nevében:
Gáll Sándor OLT-titkár

A református lelkipásztor digitális üzenete

Előadók:

- dr. Kádár Magor egyetemi docens
- dr. Kiss-Tamás Ágnes online média szakértő
- Kiss Gábor EREK sajtóreferens, fényképész
- Könczey Elemér grafikus
- Tokár Sándor-Levente lelkipásztor, videószerkesztő
- Bereczki-Orbán Zsolt lelkipásztor

Időpont: 2022. február 27–március 3.

Helyszín: Zoom platform

Kreditpont: 16

Helyek száma: 25

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az

oltt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen

2023. február 10-ig.

A 2020-as esztendő emlékezetes marad az egyházi élet számára is. Ilyen mértékű változás, mint amilyenre a koronavírus-járvány kényszerítette a lelkipásztorokat, ilyen rövid idő alatt példátlan az egyházunk történelmében. Minden lelkipásztor-nak többnyire maga kellett kitalálnia és feltalálnia magát a digitális térben a maga szolgálataival. Sokak akadályok nélkül vették ezt az új helyzetet, és sikeresen, új csatornákon, új tartalmakkal érték el gyülekezetük tagjait, és nem csak őket. Sokan lelkiismeretesen próbálkoztak hályogkovács módjára helytállni és szolgálni. És voltak, akik teljes eszköz- és ismerethiányban nagyon nehezen tudtak a bezártság idején bármilyen pásztori feladatot is ellátni.

A váratlanul feltörő igény, azaz annak kénysze-re, hogy a lelkészek a digitális világban is boldogulnia kell, újabb tanulási pontot jelentett és jelent a lelkészek számára. Az első, többnyire spontán

megoldott online szolgálatok és virtuális megjelenés után, az eddigi tapasztalatok, kérések és kérdések alapján, szakemberek bevonásával szeretnénk ebben a témában is előbbre lépni. Lelkésztovábbképzőnk így azzal az igénnyel szerveződik, hogy a lelkeszi közösség magabiztosabban, több ismeret és tapasztalat, szakember és szolgatárs segítségével otthonosabban mozogjon az online térben, és sikeresebben érje el üzenetével a célközönségét, a gyülekezete tagjait, de azokat is, akik még a fel nem térképezett valós és virtuális missziós térben rejtőzködnek.

Képzésünkben egyértelműen megfogalmazott cél, hogy minden résztvevő – legyen teljesen kezdő e tekintetben, vagy legyen akár „digitális bennszülött”, önmagához képest szintet lépjen. Lelkésztovábbképzőnkön a generációk kommunikációs szokásairól, különböző platformokról, audiovizuális eszközökről, technikai kérdésekről, trükkökről, tippekről, grafikai megjelenésről, megjelenítésről, tartalmi kérdésekről egyaránt minőségi előadásokat hallgathatnak a résztvevők. A képzés részét képezik a bemutatásra kerülő feladatok, amelyeket a résztvevőknek kell egyénileg elkészíteniük és feltölteniük. Ezek alapján a záró napon az előadókkal való beszélgetésre, workshopra és kiértékelőre kerül sor.

A regisztráció részét képezi a jelentkezők számára elküldött űrlap pontos kitöltése.

Palliatív alapképzés lelkipásztoroknak

Előadók:

- Ekkehard Höver lelkipásztor, palliációs szakelőadó
- Gyűjtő Katalin szociálpedagógus
- Mátyás Judith-Aranka szociális munkás

Időpont: 2023. március 20–22.

Helyszín: Parajd, Urbán Andor Református Konferenciaközpont

Kreditpont: 16

Helyek száma: 16

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az olt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen
2023. február 17-ig.

A súlyosan betegek és a haldoklók gondozása nagyon igényes szolgálat. Csak ha teljesen a beteghez fordulok, ha egész személyiségemet nyújtom, tehát „ott vagyok vele”, csak így valósulhat meg a teljes és bizalmas kapcsolat.

Az olyan témák, mint „haldoklás, halál és gyász” feloldják a haldoklókat gondozó személyek belső döbbenetét. Az egyházban dolgozók is állandóan kérik a segítséget ehhez a gondozáshoz és kommunikációhoz. Ez lesz ennek a továbbképzésnek is a súlypontja.

A továbbképzés alatt palliatív ismereteket fogunk elsajátítani, gyakorolni és elmélyíteni. A résztvevők egyfelől gyógyászati és gondozói ismeretekkel gyarapodnak, de pszichoszociális és spirituális aspektusokkal is: egy ember haldoklása: miként éltem azt meg? Milyen érzelmeket szabadított fel bennem a szomorú esemény? Olyan kérdések ezek, amelyekkel a képzés során találkozunk. Ugyanakkor olyan kérdésekkel is találkozunk, mint: Meg kell halnom? Miképpen szembesülök e „valósággal” betegágyamon?

A súlyos beteget minden esetben a családjával együtt kell kezelni. Milyen gondozásra szorul a

család a maga gyászában? Milyen spirituális lépésekre van szükség, milyen szertartások segíthetnek a búcsúzásban? És mindenképpen milyen magatartást kell tanúsítanom, hogy az hiteles és helyénvaló magatartás legyen? Csak ha rendelkezem ezzel a helyes tartással, nyújthatok másoknak is erre példát.

Egy lelkipásztortól elvárják, hogy hozzáértően álljon meg egy haldokló vagy már halott ember ágyánál, és hogy a hozzátartozókhoz helyesen viszonyuljon. A haldoklóhoz való viszonyulásnak a lelkipásztor viselkedése kell legyen a kulcs.

Lelkigondozás sürgősségi helyzetekben

Előadók:

- Christoph Pompe lelkipásztor, pszichoterapeuta
- Deák András, SMURD, előadó
- Gáspár Károly lelkipásztor

Időpont: 2023. március 27–29.

Helyszín: Bethlen Kata Diakóniai Központ, Kolozsvár

Kreditpont: 16

Helyek száma: 20

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az oltt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen 2023. február 25-ig.

Külön kihívás a mai lelkipásztor számára, hogy nemcsak a szószékről, hanem a „terepen” is lelki támaszt, gyógyító vigasztalást tudjon nyújtani a váratlan helyzetben lévőknek vagy hozzátartozóiknak.

A sürgősségi helyzetek lelkigondozását szakképzett, pszichológiai végzettséggel rendelkezők, illetve lelkipásztorok végezhetik. Nagyon sok olyan

váratlan élethelyzet van, ahol a lelkigondozói elméleti alapismeret inkább ront, mint segít. A továbbképző számos gyakorlati példával, az életmentés kompatibilitásával készíti fel a résztvevőket a váratlan helyzetben való lelki „bevetésre”.

A sürgősségi lelkigondozó alkalmassága és kompetenciája a megfelelő képzés és a szupervízió által kiadott bizonyítvány alapján állapítható meg.

A Romániai Református Egyház lekipásztorai számára segítséget nyújt gyorsan, hatékonyan és gyógyítóan reagálni a családban, gyülekezetben, közösségben történt balesetek alatt.

A részt vevő teológus a gyakorlati példákkal nemcsak személyes felkészültséget szerez, hanem a helyi, gyülekezeti, községi lelki elsősegélynyújtás rendszerének az ismeretével is gazdagodik.

Egyházi ingóságok értékmentése és állagmegóvása

Előadók:

- dr. Kovács Mária-Márta művészettörténész-muzeológus, egyháztörténeti PhD
- dr. Ösz Sándor Előd lelkész-levéltáros, egyháztörténeti PhD
- dr. Tamás Iringó művészettörténész-muzeológus, egyháztörténeti PhD
- dr. Tóth Levente történész-levéltáros, egyháztörténeti PhD

Időpont: 2023. április 25–27.

Helyszín: EREK Levéltár és Múzeum

Kreditpont: 16

Helyek száma: 16

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az olt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen
2023. április 10-ig.

Az eltelt több mint ötszáz év folyamán református gyülekezeteinkben nagyszámú irat- és tárgianyagot őriztek meg. A több szempontból jelentős, kisebb gyűjtemények a szakismeret hiányában a 20–21. század folyamán lényegesen károsodtak. Továbbá a gyülekezetek többségében a használatban lévő leltárak pontatlanok, nem nyújtanak megfelelő segítséget a különféle tárgyak azonosításában vagy értékeinek felbecsülésében. Jelen képzés ezekben a kérdésekben kíván a lelkészek segítségére lenni, hogy felismerjék gyűjteményeik értékét, tudatosítsák azt a gyülekezet tagjaiban, és ily módon megőrizték az eddig átöröklött emlékanyagot.

A képzés négy témakört – a gyülekezetek levéltári iratanyaga, könyvei, klenódiumai és textíliái – foglal magába, valamennyit olyan elismert szakember előadásában, aki az adott témának már több mint másfél évtizedes kutatója. A sorra kerülő előadások kiegészítik egymást, azaz az előadók utalnak majd a már korábban ismertetett forrásokra/forrástípusokra vagy tárgyakra. Az általános jellemzők mellett kitérnek a különféle iratok és tárgyak egyház-, kultúr- és művészettörténeti jelentőségére. A helyszínen található levéltári iratok, könyvek és liturgikus tárgyak lehetőséget kínálnak arra, hogy az előadók ne csak fényképek segítségével, hanem a tárgyakon is szemléltethessék azok jellegzetességeit, esetleges károsodásait és azok okait, valamint a megőrzésüket biztosító feltételeket és megoldásokat. Ezek a beszélgetések nagyban hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a későbbiekben a gyülekezetek irat- és tárgianyagát illető fontos kérdésekben a szakemberek véleményét is kikérjék.

Az iratokkal kapcsolatosan Tóth Levente előadó ismerteti azok főbb jellemzőit, általános tartalmukat, értelmezési lehetőségeiket és jelentőségüket az egyház-, művelődés- és gyülekezettörténetben. Szó esik a jegyzőkönyvek, anyakönyvek és szálas iratok nyilvántartásának módjairól, a megfelelő tárolási körülményekről (pozitív és negatív példakon keresztül). Fontos, hogy a lelkészek tisztában

legyenek az írott emléanyag eszmei értékével, felismerjék az írott örökség károsodásait, azokat a darabokat, amelyek restaurátori beavatkozást igényelnek.

A képzés során Ósz Sándor Előd adatokkal alátámasztva mutatja be az erdélyi parokiális könyvtárak fejlődését, néhány jelentősebb gyűjtemény keletkezését és fennmaradását. Külön (példákkal megvilágított) exkurzus szólna a kötetek széljegyzeteinek forrásértékéről. Elsajátításra kerülnek a különböző régikönyv-típusok (ösnyomtatvány, antikva, RMK, 17. századi nyomtatvány, hungarica, transylvanica stb.). Hangsúlyt fektet azon internetes adatbázisok megismertetésére, amelyek segítségével a külföldön megjelent 16–18. századi teológiai témájú nyomtatványok kereshetők. Külön kitér arra, hogy a címlap nélküli nyomtatványokat miként lehet azonosítani. Koronként bemutatásra kerülnek a kötéstípusok. Az állományvédelmi ismeretek során beszél a jellemző károsodásokról, a tárolási körülményekről, a házilag elvégezhető tisztítás határaitól. Végül szól a szakszerű restaurálásról, annak lehetőségeiről és a várható eredményekről.

A gyülekezetek egyik legféltettebb tárgycsoportját talán a klenódiumok jelentik, amelynek szakavatott kutatója Kovács Mária-Márta. Értékük ellenére tapasztaljuk, hogy – a megfelelő ismeretek hiányában – ezek az emlékeink súlyosan károsodhatnak vagy nyomuk veszhet. Az úrvacsorai készletek kialakulásának és változásának olykor igen érdekes története van, szorosan összefügg a közösség társadalmi átalakulásával és mozgásával. Az előadó ezek bemutatására is vállalkozik. A fémtárgyakat alapanyagaik szerint két nagyobb csoportba sorolják, ezért elkülönítve esik szó az ötvös- és óntárgyakról, bemutatva ezek kronológiai jellemzőit. Ugyancsak példák illusztrálják a megfelelő tárolási lehetőségeket, a tárgyak leggyakoribb károsodásait. Az előadás érinti ezek tisztítását, karbantartását, rámutatva a helytelen beavatkozások következményeire is.

Tamás Iringó előadásában, negyedik témakörként, a textíliák kerülnek sorra. Ezek alkotják a gyűlekezetek ingóságai közül az egyik legsérülékenyebb csoportot. Nagy számukból eredően sok a használaton kívüli tárgy, és a megrongálódott darabokat könnyen kiselejtezik. A képzés során ismertetjük a korabeli leltárokból kiolvasható fontosabb típusokat, amelyek jellegzetességeit emléken mutatjuk be, kitérve a fontosabb anyaghasználatra, alkalmazott technikákra és a változatos, ám területileg jól elhatárolható mintakincsre. Részletesen szó esik a textíliák állapotáról, leggyakoribb károsodásaikról és ezek kiváltó okairól, a megóvásukhoz szükséges feltételekről és intézkedésekről. Felmerül az esetleges tisztítási lehetőségek kérdése is, valamint hogy milyen esetekben elengedhetetlen a restaurátori beavatkozás.

Az elméleti, vetített előadásokat a témakörökkel kapcsolatos levéltári és múzeumi gyakorlat követi, amelynek keretében – a korábban szerzett ismeretek elmélyítése mellett – a szakemberek konkrét esetekben is tanácsot nyújthatnak az érdeklődőknek.

Egyházi épített örökségünk fenntartásáért, megóvásáért a műemlékvédelemről, örökségvédelemről szóló előadások református lelkészeknek

Előadók:

- Csáki Árpád történész, levéltáros,
Kovászna megye műemléki felügyelője
- Sebestyén József c. egyetemi docens, építész,
műemlékvédelmi szakmérnök

Időpont: 2023. május 8–10.

Helyszín: UAKK, Parajd

Kreditpont: 16

Helyek száma: 16

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az

oltt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen

2023. április 7-ig.

Az emberi társadalmak kulturáltságát általában nemcsak az évszázadok során létrehozott és felhalmozódott kulturális örökségük megléte jelzi, hanem az életük színterének értékeivel, a teremtettt világgal s benne az ember által alakított természeti és épített környezettel való megfelelő bánásmód, a megőrzés, egyben a fenntartás és a használat módja is. A védett műemlékek, műemléki értékek örököse minden egykor volt és eljövendő kor nemzedéke, s nem kizárólagos birtokosa az elődök által létrehozott, felhalmozott kulturális javaknak, így az épített környezetnek is. Az élő közösségeknek saját érdekükben is jól kell sáfárkodniuk ezzel az örökséggel, élniük kell vele, és nem felélniük mindazt, ami egyúttal a jövő nemzedékeinek is jussa. Az épített örökség továbbörökítésének „öncélú” eszköze a megóvás, a jó állapotban való fenntartás, s egyúttal természetesen a szakszerű megújítás, igényes gazdagítás, hogy a jelen közösségeire bízott

értékeket a lehető legjobb állapotban adják át az utánuk következő nemzedékeknek.

A feladatok ismertek, ahogy ezt legutóbb Dávid László megfogalmazta, s ahogy a segesvári gyülekezet lelkészeként példaadóan gyakorolta is: „Ez a sok gyönyörű s értékes alkotás mind a miénk. Nekünk kell megőrizni, de érteni s másoknak megmutatni is! Ehhez azonban (...) meg kell ismerni a művészettörténet korszakait, (...), az építészettörténet (...) szakkifejezéseit, az emlékek leírásának sajátos nyelvezetét (...). Meg kell tanulni az emléket felmérni, rajzolni (ahogy azt Debreczeni László ma már digitálisan hozzáférhető vázlatkönyveiből ismerhetjük), fényképezni, szóban és képben bemutatni, értelmezni, értékelni.” S évtizedekkel korábban arra is figyelmeztetett, hogy: „A műemlékek további sorsa legalább annyira fontos, mint keletkezésük körülményeinek tisztázása.”

Erről írta John Ruskin még 1849-ban: „Gondozzuk műemlékeinket annak idejében (...) Örökdjünk emlékeink felett szorongó gonddal; ápoljuk őket, ahogy csak tudjuk, védjük meg minden áron a szerteomlás ellen; mindezt pedig cselekedjük gyöngédséggel, tiszteletteljesen és folytonosan; és akkor még számos nemzedék fog születni és eltávozni annak árnyékában.”

A továbbképzés célja, hogy az értékes, különböző történeti korokban épített örökségünk, a magyar és a romániai műemlékvédelem/örökségvédelem történetének, alapelveinek, jogi kereteinek s a preventív megóvás eszközeinek, mindennapi gyakorlatának megismerése által a lelkészek képesek legyenek:

- a gyülekezetük érdeklődését felkelteni – már kisgyermekkortól(!) – az építészeti értékek, az épített örökség, az épített környezet minőségének védelme iránt;

- olyan értékként közvetíteni az építészeti értékeket s megóvásukat, melyek a kulturális, nemzeti identitásuk fontos elemei, melyek erősítenek

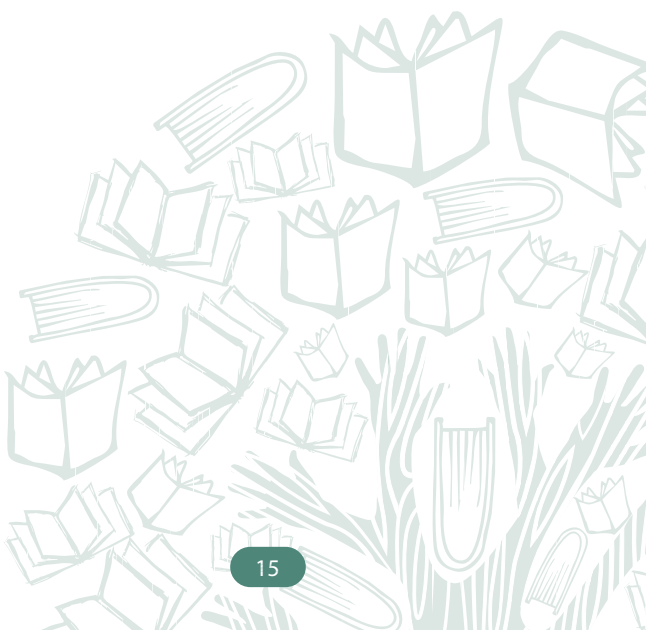

hitben, összetartozás-érzésben, a megújulásra való képességben;

- felismerni, bemutatni a kulturális örökség egységét, az építészet, a művészetek, a népi hagyományok és az életmód, életminőség között létező kapcsolatokat;

- felhívni a figyelmet az épített örökség megóvása érdekében elengedhetetlenül szükséges jogi és szakmai vonatkozások megismerésének fontosságára, értékes templomaik, épületeik felújításában, helyreállításában s gondozásában, esetenként új hasznosításában a műemlékek megóvásában jártas szakemberek igénybevételének szükséges voltára, azért, hogy a hibák, károsodások javítása során a még oly jó szándékú, de szakszerűtlen, az építmények eredeti építőanyagaival, szerkezeteivel összeférhetetlen anyagok, műszaki megoldások alkalmazását elkerüljék, s helyettük a szakszerű, hagyományos kézműves és a megfelelő új módszereket alkalmazzák;

- megértetni, elfogadtatni a közösséggel, hogy mindenekelőtt fontos a már kialakult hibák időben elvégzendő kijavítása, a rendszeres és folyamatos, szakszerű fenntartó gondozás.

Akadálymentesített gyülekezet

„Menj ki gyorsan a város útjaira
és utcáira, és hozd be ide
a szegényeket, a nyomorékokat,
a sántákat, és a vakokat (...)
hogy megteljék a házam...”
(Lk 14,21.23)

Előadók:

- Makkai Péter lelkipásztor, szociális munkás
- Sógor Enikő pszichológus, korai fejlesztési szakember
- Demeter Zsuzsa gyógypedagógus
- Vinczi Zsuzsa szociális munkás
- Crăciun Adél szociális munkás
- Olcsvári Tünde pszichológus

Időpont: 2023. május 11–13.

Helyszín: Írisz Ház

Kreditpont: 16

Helyek száma: 16

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az
olt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen
2023. április 7-ig.

Az ÍH már tíz éve foglalkozik a fogyatékkal élők társadalmi integrációjával – munkahelyi, lakhatási, szabadidő-eltöltési tevékenységeket és területeket jelent ez, amelyek során több sikert, de kudarcot is értünk el. Tapasztalataink szerint református egyházunk gyülekezeteiben, annak ellenére, hogy az igehirdetésekből gyakran téma a fogyatékkal élők története, a gyakorlatban azt látjuk, hogy a fogyatékkal élők és családjaik hiányoznak istentiszteleteinkről, programjainkról. Nem elég az épületeink törvény szerinti akadálymentesítése, az egész gyülekezet szellemi-lelki nyitottságát, érzékenységét kell ebbe az irányba előmozdítanunk.

A fogyatékkal élők és családjaik elszigetelődése össztársadalmi probléma. Segítség és támogatás

nélkül helyzetükből nem tudnak kilépni, és ez hatványosan érvényes a gyülekezeteinkre nézve.

A lelkésztovábbképző tanfolyamunk célja az attitűdök és kompetenciák fejlesztése annak érdekében, hogy minden gyülekezeti tag érzékenyebbé váljon, társadalmi részvétele növekedjen, valamint a fogyatékkal élők iránti felelőssége kialakuljon.

Az ÍH munkaközössége többéves tapasztalatát és ismereteit szeretnénk megosztani a lelkipásztorokkal annak érdekében, hogy ezen a területen előre tudjanak lépni, és a gyülekezet szolgálatában megjelenjen a speciális igényekkel élők tematikája, mint például:

- bevezetés a fogyatékkal élők életébe, figyelembe véve szociális és gyülekezeti helyzetüket;
- fogyatékkal élő újszülött a családban, krízishelyzetek megoldásai és lehetőségei;
- érzékenyítés, motiválás a fogyatékkal élők gyülekezeti integrálására;
- a fogyatékoság típusai és segítő folyamatok, amelyek által önálló életvitelt folytathatnak és a gyülekezetbe integrálódhatnak;
- fogyatékkal élők teológiai-antropológiai értelmezésben;
- támogatott foglalkoztatás gyülekezeti lehetőségei.

Palást nélkül az Úr előtt 4.0 „Séta az Úrral életünk ismerős tereiben”

Előadó:

- dr. Siba Balázs lelkipásztor, egyetemi tanár,
Károli Gáspár Református Egyetem

Időpont: 2023. június 26–28.

Helyszín: Ratosnya

Kreditpont: 16

Helyek száma: 16

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az

oltt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen

2023. május 26-ig.

Ez a továbbképzés Siba Balázs *Hétfőtől szombatig – Lelki rítusok és spiritualitás a mindennapokban* (Budapest: Kálvin Kiadó, 2022) című könyvének gondolatmenetét követi végig a szerző előadásában. A könyv arra hívja az olvasót, hogy életünk ismerős tereit nézzük új megvilágításban, és életünk rutinszerű eseménysorait is értelmezhetjük új szempontok alapján. Mivel életünk idejét terekben töltjük, ezért a könyv központi metaforája a kertés ház képe. Az interaktív előadás-sorozat rendezési elve életünk képzeletbeli házának a bebarangolására hív:

1. A kapu – Szempontok a protestáns spiritualitás megéléséhez a mindennapokban

Az első előadás szempontokkal szolgál a személyes kegyesség megéléséhez, úgy, hogy a szokásrendszerek kialakításának társadalomtudományi modelljét a lelki élet protestáns sajátosságainak szemszögéből vizsgálja a következő kérdések mentén: Hogyan viszonyul egymáshoz Isten cselekvése és emberi erőfeszítéseink a kegyes élet megélésében? Jó szándékaink ellenére miért nehéz a hosszú távú változás életünkben? Hogyan lehet az emberi szándékból valódi tett és Isten szándéka szerinti életvitel?

2. A padlás – Családi és/vagy egyházi örökségünk

Egy adott történelmi helyen és időben élve történeteket öröklünk, és azáltal, hogy életünkön és tapasztalatainkon keresztül szűrjük meg ezeket, saját történetünk részévé alakítjuk őket. Ebben az előadásban a mi személyes és családi történeteink és Isten országának története közötti összefüggést vizsgáljuk.

3. A nappali – A kegyes élet heti ritmusa

A szent idő sokféle formát ölthet, és nem vagyunk térhez és időhöz kötve, ha Istenhez imádkozunk, de a vasárnap nagyszerű alkalom arra, hogy összegyűljünk, és megtapasztaljuk Isten jelenlétének csodáját közösségünkben. Ebben az előadásban a szent nap négy eleméről olvashatunk: pihenés, emlékezés, hálaadás és újrafókuszálás.

4. Az ebédlő – Közösségformálás az asztal körül

Vajon a közös étkezéseknek az úrvacsorán túl is lehet-e jelentősége hitéletünk mai megélése szempontjából? Az asztalközösség sok szállal összekapcsolódik a vendéglátással, így a közösségvállalás e sajátos formája is terítékre kerül ebben az előadásban.

5. A dolgozószoba – Az imádság és a munka egyensúlya életünkben

Ebben az előadásban arra keressük a választ, hogy vajon mi lehet az Isten szerint való egyensúly életünk aktív és passzív része, az alkotás és a befogadás dinamikája között. Mi kell ahhoz, hogy napi szinten olyan ritmusra álljon a szívünk és életünk, amelyben hely jut a felszabadultságnak, az elengedésnek és az aktív életnek egyaránt? Hogyan lépünk be az imádság világába, és hogyan lépünk abból tovább a hétköznapi világába? Miképpen lehet valósággá az „orando et laborando” (imádkozva és dolgozva) jelmondata életünkben?

6. A hálósoba – Intimitás és szexuális egészség

A kapcsolódás és ezen belül az intimitás utáni vágyunk egy életen át elkísér mindannyiunkat. A valakihez tartozás vágyának teológiai értelemben kettős dimenziója van, Istenhez és a másik emberhez kapcsol bennünket. Ez az előadás a következő kérdésekre keres válaszokat: Vajon hogyan lehet az élet szexuális oldala része annak, ahogy kapcsolatainkat férfiként és nőként megéljük? Vajon hogyan lehet olyan egészséges szexualitásra nevelni a fiatalokat, ami nemcsak tiltást és elfojtást, hanem perspektívákat és utakat mutat arra nézve, hogy a bűnöstől való félelem helyett áldás legyen számukra az, hogy férfivé vagy nővé teremtette őket Isten?

7. A kert – Természeti környezetünk keresztyén szemléletének lehetősége

Ez az előadás a kertre mint kulturális környezetünkre reflektál protestáns teológiai perspektívából. A teremtés egy folyamatos történet a *creatio originalis*, *creatio continua* és a *creatio nova* értelmében. Ebben a történetben akkor találjuk meg a helyünket és hivatásunkat, hogyha elfoglaljuk a teremtett világ Istent dicsőítő kórusán belül a saját helyünket.

Egyház a társadalomban

Előadók:

- dr. Adorjáni Zoltán
- dr. Balogh Csaba
- Éles Éva
- dr. Horváth Levente
- dr. Kató Szabolcs Ferencz
- dr. Kállay Dezső
- dr. Kiss Jenő
- dr. Papp György
- dr. Ősz Sándor Előd
- Simon János
- dr. Somfalvi Edit
- dr. Székely József

Időpont: 2023. szeptember 11–14.

Helyszín: Kolozsvári Protestáns Teológiai
Intézet

Kreditpont: 24

Helyek száma: 35

Regisztrációs díj: 150 lej

Bejelentkezés: 2023. augusztus 11-ig a

<https://proteo.hu/hu/esemenyek/tovabbkepzo-2023>
online felületen

A bibliai szövegek következetesen különbséget tesznek az „Isten népe” (egyház) és „mások” között. Az Istenhez (egyházhoz) való tartozás identitásmeghatározó elem, kifelé és befelé egyaránt. A bibliai szemlélet viszont Isten népét nem egy ebben a különbözőségében elzárkózó, elszigetelt közösségként látja. Izrael népe azt a küldetést kapja, hogy a külvilággal való kapcsolatát „papi királyság”-ként élje meg (2Móz 19,6), azaz miként az ószövetségi kultuszi szolgák, mediátor legyen Isten és környezete között. Jézus tanítványainak feladata pedig nem az, hogy kivonuljanak a világból, hanem hogy az ő tanítványává tegyenek minden nemzetet (Mt 28,19).

Ezeknek a bibliai szempontoknak a konkrét gyakorlati alkalmazása azonban mindig is nagy

feladatot jelentett az egyház számára. A „világban van, de nem a világból való” alapgondolatnak különböző korokban különböző módon igyekeztek érvényt szerezni, több-kevesebb sikerrel. Sajátos világszemlélet, meggyőződés hirdetőjeként az egyház komoly szerepet játszott a kultúra és műveltség terjesztésében, az iskolarendszerek kialakításban. A társadalom peremére szorultakkal való törődés megélésében a szociális gondoskodás hálózatát építette ki, és a gazdasági biztonság alapjait fektette le. Az egyház által végzett feladatok jelentős részét később átvette az időközben önállóvá fejlődött szekularizált állami rendszer. S ha mindez nem lenne elég, az egyház tagjai közben folyamatosan érintkeznek mindazzal, ami a világban történik: közvetlenül élik át, hogy a világról alkotott ismereteink változnak, de ugyanúgy változnak a társadalmi kapcsolatok is.

Az egyházi küldetés külső és belső kontextusának változásai arra készítetnek, hogy a tanítvány-nyá tétel küldetését folyamatosan újragondoljuk. Egy-egy felszínen konkretizálódó kérdés esetében a legtöbb esetben annál sokkal mélyebb okok húzódnak meg. A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet 2023. évi továbbképzése a fenti kérdéskört járja körül a teológia szakterületei felől, keresve a korunk egyháza gyakorlati kérdéseinek megértéséhez szükséges mélyebb teológiai okokat és a lehetséges megoldásokhoz vezető utakat. Alapvetően arra a kérdésre keressük a választ, hogy miben ragadható meg az egyház relevanciája napjaink társadalmában. Mennyiben kell az egyháznak együtt haladni a korrall, illetve egyéni utat járni?

Kató Szabolcs Ferencz: *Nép, nemzet, vallás, kultusz*

Izráel bibliai történelme során átalakult népből vallási közösségé. A kezdeti időben, úgy tűnik, a nemzeti egységet a kultusz, az ugyanabba az Istenbe vetett hit alapozta meg. Mind a törzsi, mind a monarchikus politikai formációk kohézióját az egyazon Isten tisztelete biztosította. Ez egy bizonyos átjárhatósághoz vezetett a vallás és a mi

fogalmaink szerinti nemzet képzetek között. A fogás után a tekintélyre emelkedő iratok teológiai látása lesz az az önazonosságjelző (identity marker), amely az „igazi” izraeliták meghatározásának eszköze lesz. Az előadás a fogalmi tisztázásokon túl példákon keresztül szemlélteti a fogalmi változásokat, illetve keresi azokat a pontokat, ahol az egyház a jelen társadalmi helyzetben biblikus módon határozhatja meg magát a nemzet, vallás, állam, társadalom szociológiai hálójában.

Kállay Dezső: *„Ti azonban nem így tanultátok Krisztust.” Az egyház és a világ viszonya az újszövetségi iratok fényében, különös tekintettel Pál apostol leveleire*

A Nagy Konstantin császár alatt végbement változások folytán az üldözött egyház komoly társadalmi és politikai tényezővé vált a Római Birodalomban. Pozícióját tovább erősítette Nagy Theodosius, aki a keresztyénséget államvallássá tette. A világi hatalom és Isten országa egybefonódott a földi életszférában: az állam hatalmat kínált az egyháznak, az egyház pedig – Isten országának a letéteményeseként – isteni fénnel vette körül a császár alakját. A világ egypólusúvá vált. A helyzetet Augustinus igyekezett változtatni, kifejtve a két városról szóló tanítását. A földi hatalom és az Isten országa nem esik egybe, hanem két külön hatalmi kört alkot, mely egymást támogathatja. Az augustinusi örökség alól, mely Nyugaton több mint ezer éven át uralta az egyház önmagáról alkotott felfogását, a reformáció sem tudta kivonni magát. Az állam és az egyház alkotmányos szétválasztása ellenére is a reformáció egyházai prófétai szerepet kívánnak betölteni a társadalomban, s mivel megvannak győződve arról, hogy a világ megjobbítható, szolgálatuk révén Isten országát kívánják megjeleníteni mind társadalmi, mind politikai szinten. Ma, amikor az egyház társadalmi szerepéről gondolkodunk, a forrásoktól kell elindulnunk. Látni fogjuk, hogy a korai egyház egészen másként gondolkodott a világban elfoglalt helyéről.

Adorjáni Zoltán: *Egyház a társadalomban – társadalom az egyházban*

„Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól... Nem a világból valók, mint ahogy én sem vagyok a világból való” (Jn 17,15–16) – kérte Jézus főpapi imájában; és „...ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes (Róm 12,1) – intett és buzdított Pál apostol. Tehát nincs számunkra más mód, mint Isten oltalmába menekülni, eltávolodni; és óvatosan kell tartózkodnunk, elzárkózunk a „világi dolgoktól”? Csakhogy az ige testté lett, és ez több mint óvatos, apolitikus tartózkodás. Ez az előadás néhány bibliai és Biblián kívüli szemléltetéssel segít tisztábban látnunk abban a kérdésben, hogy mi az egyház relevanciája napjaink társadalmában.

Éles Éva: *Jövevények és idegenek. Eszkatológiai identitás és öntudat Péter első levelében*

A keresztyén emberkép gyakorta összefonódik a homo viator (vallás)filozófiai eszmével. A földön eltöltött életre, arra a néhány évtizedre úgy tekintünk, mint egy utazásra, vándorlásra. Ebből a megállapításból több kérdés is kisarjadt már az évek során: honnan indultunk egykor, és hova érkezünk majd? Ha átutazók vagyunk, akkor ennek megfelelően hogyan kell nekünk a világhoz viszonyulnunk? És hogyan azokhoz, akik velünk együtt egy időben és egy térben vándorolnak? Péter első levelének címzettjeit jövevényeknek és idegeneknek nevezi a szentíró. Ez a megszólítás viszont nem csupán Izrael népének teológiai tradíciójában értelmezhető, hanem abban az új egzisztenciában, amelyben a keresztség által részesednek. Az előadás rámutat 1Péter azon összefüggéseire, amelyek során a keresztyén identitás eszkatologikus meg-alapozása valósul meg. Kérdés azonban, hogy a keresztyéneknek ez a sajátos önértelmezése, az üdvösségre való növekedése hogyan alakítja az egyház

és társadalom szövevényes, egymástól néha elhajló, máskor összeölelkező útjait. Amint látni fogjuk, a péteri összefüggések a homo viator kérdésfelvetéseivel metszik egymást, de bizonyos ponton meg is haladják azt.

Papp György: *Mi köze van Athénnek Jeruzsálemhez? A korai keresztyénség és a nem keresztyén társadalom viszonya*

„Mi köze van Athénnek Jeruzsálemhez, vagy mi dolga van az egyháznak az akadémiával? Vezet-e út Platón akadémiájától Krisztus egyháza felé?” – tette fel a kérdést Tertullianus az i. sz. II-III. század fordulója körül. A kérdés, ha nem is ennyire élesen, de számos óegyházi szerzőt foglalkoztatott, és abban a kontextusban, amelyben létrejött, majd elindult göröngyös, de győzelemre vezető útján Krisztus egyháza, határozottan állást kellett foglalni a hellén-római kultúrához való viszonyulással kapcsolatban. A tervezett előadásban feltérképezzük és megkíséreljük áttekinteni az óegyház jelentősebb szerzőinek állásfoglalásait, és ezáltal egyfajta képet alkothatunk arról, ahogyan az első négy évszázad keresztyénsége viszonyult az őt körülvevő társadalomhoz és annak kultúrájához.

Ősz Sándor Előd: *Az Erdélyi Református Egyház és az erdélyi románság kapcsolata*

Az előadás három részre tagolódik. (1) A román reformátusság. Elsősorban a román lakosság között végzett református misszió történeti folyamatát és eredményeit vizsgálná a 16. századtól a 18. század 60-as éveiiig. Itt szó lesz a fejedelemség virágkorában zajló misszióról, a 17. század második felében született iratokról, illetve a 18. században védekező helyzetbe szoruló református egyház román híveinek gondozásáról. (2) Hatás az ortodoxiára. Az erdélyi román ortodox egyházat ért protestáns teológiai és egyházszervezeti hatásokról, az ún. „reformált ortodox egyházzal” szólna. (3) A református egyház viszonya a környező román (ortodox és görögkatolikus) lakossághoz. Ez elsősorban azon

vidékeken szembetűnő, ahol a magyarság/reformátusság számbeli kisebbségben él. Az egyházközség jobbágiai románok, gyakran az egyházfi vagy a harangozó is közülük kerül ki. Gyakori a vegyes házasság, a román keresztszülő stb.

Simon János: *Kapcsolati perspektívák „egyház és világ” találkozásában*

Az egyházban ma is intenzíven jelentkező identitáskérdés része annak a válaszkeresésnek, mely társadalmi szinten érzékelhető. Egyház és világ kapcsolatának kérdése már az ősegyháztól kezdődően központi kérdése volt a teológiának, de annyira hangsúlyos, mint a huszonegyedik században, csak az ősegyház idején volt. A keresztyénség kezdetén eltűnt az emberek körülméltre és körülmételetlenre, görögre és barbárra való felosztása, de megjelent a missziós szempontból elengedhetetlen hívők és hitetlenek, egyház és nem egyház közötti különbségtétel. Az apostoli egyház, mely önmagát egyrészt a világgal szemben, másrészt a világért munkálkodó közösséggé határozta meg, a mindennapok sokszínű eseményeiben élte a dialektikus kapcsolatot azzal az entitással, melytől részben elhatárolódott, de amelyet fel is vállalt akkor, amikor felelősségteljesen munkálkodott annak változásáért. Az elhatárolódás és azonosulás kérdése ma is aktuális. Milyen azonosulás és elhatárolódás szükséges a huszonegyedik században? Azaz meddig mehet el vagy meddig menjen az egyház vagy az abban élő? Hogyan lesz a misszió kimozdulássá a belső komfortlétből? Milyen kapcsolódási lehetőségeink vannak?

Horváth Levente: *Teológiai oktatás és erdélyi református lelkipásztori szolgálat*

Az előadás kérdése: hogyan tudná az erdélyi lelkipásztori közösség a teológiai oktatásunk gyümölcseit az egyház társadalmi szerepvállalásának szolgálatában hatékonyabban felhasználni? Az egyház mindenkori üzenetének és dogmatikai tanításának semmiben sem szabadna a korral haladnia, azzal

megalkudva abból bármit is engednie, és mégis ezen üzenete, azaz az evangélium tolmácsolásában viszont nem egyéni (=individualista), hanem közösségi utat kellene járnia. Ugyanakkor haladnia kell a korral, sőt meg is kellene előznie a korát rugalmas frissességben és prófétikus éleslátásban, a korra figyelő (ön)reflexiókban és központi üzenete, valamint annak értékrendbeli és kommunikatív alkalmazásának folyamatos modernizálásában. A változatlan és megváltoztathatatlan evangéliumot nem lehet anakronisztikus eszközökkel és elavult kommunikációs stratégiákkal átadni és megtanítani. Vallom, hogy „az egyház mindig fiatal”, és mindig képes megújulni az ezékieli látomás értelmében! Igen, éppen most, amikor a szociológiai realitás az, hogy világszerte „öregszik” az egyház, és ezzel egyidejűleg zsugorodni látszik az egyház társadalmi szerepe és hatása. Tanulmányom úgy tervezem, hogy előremutasson, az ifjúsági misszió és az alkalmazott missziológia és addiktológia nyomvonalán egy lehetséges egyházi jövőképet vázoljon, és konkrét javaslattételekkel szolgáljon mind elméleti, mind gyakorlati szinten, melynek élénk megvitatását remélem majd a gyakorló lelkészek körében.

Somfalvi Edit: *A református identitásképzés mint társadalmi hozzáadott érték*

A református katechézis új paradigmája a tanítvánnyá léétel és tanítvánnyá tétel élethosszig tartó folyamata, azaz sem a katechéta, sem a katekumenus nem fejezheti be, amíg él. Ez a hozzáállás elveszi a fiatal felnőttkorra való készenlét időbeli nyomását a lelkészről és a gyülekezeti tagról, viszont befejezhetetlen feladattá teszi a gyülekezetbe szervezés munkáját. Előnyökkel és újonnan megjelenő nehézségekkel egyaránt jár. Helyesebb, ha a gyülekezetpedagógia kifejezést használjuk a szolgálatra. Az előadás az új megközelítés szükségességét, lehetőségeit és elvárható eredményeit, valamint az erős református identitás kialakításának társadalomra gyakorolt pozitív hatásait fogalmazza meg.

Székely József: A népegyházi jelleg és a kisebbségi helyzet hatása a református egyház és lelkipásztor társadalmi szerepvállalására

A többszörösen kisebbségi helyzetben lévő erdélyi reformátusság népegyházi keretek között él. A kisebbségi helyzet következménye a felekezeti és nemzeti identitás erőteljes összefonódása. Ez nagymértékben meghatározza az egyház és lelkipásztor társadalmi szerepvállalását. (1) A népegyházi jellegből adódik, hogy a gyülekezeti tagok nagy részének a szemében az egyház egybeesik a lelkipásztor személyével. Ez még erőteljesebben érvényesül az egyház és a lelkipásztor társadalmi szerepvállalása tekintetében. Az egyház legtöbb esetben a képviselője (lelkipásztor) révén van jelen a társadalom színpadán; a közéleti eseményeken és ünnepségeken, ahol jó esetben ígét hirdet, de gyakran csak félreismerhetetlen módon jelen van, aláhúзва ezzel az egyház társadalmi szerepét. A látszólag fontos jelenlét a legtöbb esetben csak reprezentáció. A valóságban a szekuláris társadalmat és az elvilágiasodott egyháztagokat már nem érdekli az egyház véleménye. (2) Napjainkban ismét a vallás térvesztésének vagyunk a tanúi. Az istentisztelet-látogatás látványosan visszaesett, az értelmiség eltávolodott az egyháztól, az ifjúságot nem lehet az egyház vonzáskörében tartani. Az egyház és a lelkipásztor véleménye ismét a templom falai közé szorult; tulajdonképpen nem kíváncsi rá a társadalom. Az is megállapítható, hogy nem az egyház hat a társadalomra, hanem a társadalom alakítja és erőteljesen befolyásolja az egyház és a lelkipásztor szolgálatát. Éppen ezért az egyház és társadalom kapcsolatában ismét meg kell keresni az Isten ígétéhez igazított egészséges egyensúlyt. Csak az isteni megbízatást felismerve és annak engedelmeskedve fejtheti ki az egyház a kovász szerepét, és hathat pozitívan a társadalomra.

Kiss Jenő: *A gyülekezet/az egyház belső élete mint kívülrre (a világra) néző szolgálatának forrása*

A gyülekezetet/az egyházat a vonzóerő (centripetális, központkereső) és a kipörgető (centrifugális) erő, illetve azok összjátéka határozza meg. A vonzóerő a gyülekezet belső életében, a közösségben (communio) nyilvánul meg. Ez a centripetális erő kifejtés azért történik, hogy megvalósulhasson a centrifugális erő kifejtés, vagyis a világra néző szolgálat (missio). Az előadás leírja e két gyújtópontot és a közöttük fennálló kölcsönhatást. Eközben arra a kérdésre keresi a választ, hogy mit jelent a gyülekezet/az egyház életére, valamint a lelkipásztori szolgálatra nézve az a meglátás, hogy a közösség egyik lényeges célja a világra néző szolgálat, illetve hogy a communio egyben a missio feltétele is.

Balogh Csaba: *Halász a hálóban, egyház a világ há-ló(szobá)jában. A lelkészképzés következő tíz éve a bibliai küldetés, történelmi örökség és a társadalmi realitások tükrében*

A továbbképző előadásai bibliai teológiai, történeti és gyakorlati teológiai vonatkozásban az egyház és világ szövevényes viszonyában fogalmaznak meg lényeges felismeréseket, alapvető szempontokat. A továbbképző záró előadása egyrészt a sorozat szintézise, másrészt vitaindító, amely a témának a lelkészképzésre néző következtetéseit keresi, illetve vázolja fel. Alapvető kérdése: hogyan fordíthatjuk le az egyház és világ közötti interakció kortárs kérdéseit az erdélyi református lelkészképzés nyelvére?

Remény és szolgálat

Előadók:

- Beke Boróka lelkipásztor, mentálhigiénés szakember
- Orbán Lajos lelkipásztor
- Bereczki-Orbán Zsolt lelkipásztor

Időpont: 2023. október 2–4.

Helyszín: UAKK, Parajd

Kreditpont: 16

Helyek száma: 20

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az oltt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen
2023. szeptember 8-ig.

2022-ben az Exit kiadó gondozásában jelent meg Jeffrey D. Jones *Remény a romokon* (*Facing Decline, Finding Hope: New possibilities for Faithful Churches*) c. munkája Beke Boróka lelkésztársunk fordításában. A könyv rendhagyó és újszerű tartalma megihlető, izgalmas és érdekes gondolatmenetet vázol, amit haszonnal kamatoztathat minden egyháza iránt felelősséget viselő lelkész és nem lelkész egyháztag egyaránt.

A kiadó ajánlásából idézve: „A *Remény a romokon* (*Facing Decline, Finding Hope: New possibilities for Faithful Churches*) abból a tapasztalatból született, hogy a keresztyén gyülekezetek jelenlegi működési módja már sem teológiailag, sem anyagilag nem tartható sokáig. Reális esély van arra, hogy a gyülekezetek 80%-a a következő 20 évben kénytelen lesz szembenézni a túlélés vagy változás dilemmájával. Ez pesszimista megközelítésből ijesztő, de lehet együttal ok a reményre.”

Képzésünk keretén belül a könyvet tartalmilag szeretnénk ismertetni, az ott felvetett lehetőségeket és kérdéseket gyülekezetépítés, egyházi vízió alkotása érdekében továbbvinni. Az előadásokon és műhelymunkán keresztül találkozhatunk a lelkési munkánk rendjén megélt olyan mélypontokkal,

amelyekben megkérdőjeleztük szolgálatunk értelmét, és letargikus tehetetlenséget érezhattunk a gyengülő, fogyó közösségek, gyülekezeti életek láttán. Minden bizonnyal sokan keresték már, keresik ezekben a helyzetekben a kapaszkodókat.

Képzésünk célja kettős: egyfelől elfogadjuk a veszteségeket és kudarcokat a radikálisan változó posztmodern társadalomban. Másfelől tudatosítjuk, hogy életünk és szolgálatunk a világ Ura, Istenünk kezében van, és nála reménységre találhatunk. Ezt a reménységet szeretnénk cselekvési tervekre lefordítani.

Ehhez biblikateológia segítségével értékeljük újra a fogság utáni kort, a papi, illetve prófétai hagyományokat, illetve azok szembenállását. Igyekezünk további előadásokban az egyház jelenét és jövőendő lehetséges válságait megfogalmazni, majd új kérdésfelvetések segítségével gyülekezetépítési stratégiákat is vázolni. A képzés elméleti oldalát végül gyakorlatba ültetnénk csoportos műhelymunkák keretében.

Cigánymisszió a lelkeszi munkakörben

Előadók:

- Makkai Péter lelkipásztor, szociális munkás
- Torma Veronka pedagógus, humánerőforrás-szakember
- dr. Már Orsolya magyar–angol szakos tanár, a nyelvtudományok doktora

Időpont: 2023. október 16–17.

Helyszín: Írisz Tábor, Sepsikőröspatak

Kreditpont: 16

Helyek száma: 15

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az oltt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen
2023. szeptember 15-ig.

A továbbképzés célja, hogy a lelkeszek lehetőséget kapjanak a gyakorlati kérdések és problémák megvitatására, ismereteket szerezzenek a cigánymisszióról. Az előadások, interaktív feldolgozás, csoportmunka, műhelymunka módszereit használjuk a gyakorlatorientált cigánymissziós képzésen. Továbbá célunk, hogy a szaktudás, fejlődés és tapasztalatszerzés mellett lehetőséget adjunk a cigánymisszió iránt érdeklődő lelkeszeknek, hogy olyan kapcsolati hálóba lépjenek be, ami segítséget és támogatást jelenthet majd a cigányok közt végzett szolgálatukban.

Odamegyek, és megnézem ezt a nagy csodát... Bibliai csodaelbeszélések a lelkipásztor munkaasztalán

Előadók:

- dr. Bekő István Márton lelkipásztor, újszövetségi biblikateológus
- Kabai Ferenc lelkipásztor, bibliodramatikus
- dr. Márton János lelkipásztor, ószövetségi biblikateológus

Időpont: 2023. október 17–19.

Helyszín: UAKK, Parajd

Kreditpont: 16

Helyek száma: 16

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: jelentkezni lehet az

olt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen

2023. szeptember 15-ig.

„**A**z egyház története a Szentírás értelmezésének története.” Gerhard Ebeling zürichi teológus alapvetéséből kiindulva (*Wort Gottes und Tradition*, 1964), olyan új szövegértelmezési és módszertani szemléleteket, megközelítéseket igyekszünk elméletben és gyakorlatban bemutatni, amelyek által a résztvevők számára gazdagodik a bibliai csodaelbeszélések jelentéstartalma, valamint hasznos támpontokat kapnak a velük történő gyülekezeti munkához.

Illés-Elizeus csodáinak és Márk evangéliumának mintatörténetei segítségével lehetőség nyílik azok exegetikai elmélyítésére, a zsidó, hellén és biblikus analógiák megismerésére, a szerző–szöveg–befogadó hermeneutikai hármas fontosságának felismerésére, a befogadásesztétikai fogalmak tisztázására, valamint a szöveggel való dramatikus munka néhány eljárásának megtapasztalására. Isten szava megszólít és megragad, új világokat tár fel...

Szenvedélybetegek változásra motiválása – hogyan használható a biblikus exegézis a kontextuális lelkigondozásban, esetelemzésben és gondozottaink követésében?

Előadók:

- Bartha Éva klinikai szakpszichológus, szupervizor
- dr. Horváth Levente lelkipásztor, kontextuális lelkigondozó
- Horváth Mária szociális munkás, addiktológiai konzultáns

Időpont: 2023. október 16–18.

Helyszín: Magyarózd

Kreditpont: 16

Helyek száma: 16

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezési határidő: jelentkezni lehet az olt.tovabbkepzes@gmail.com e-mail címen 2023. szeptember 15-ig.

Az évenként megismételt addiktológiai képzésünk új fejezetet nyit, de az is részt vehet rajta, aki még nem volt az előző továbbképzős tömbön. A legnagyobb problémát a gyülekezeteinkben a függők és családjaik megszólítása, leginkább pedig változásra való motiválása jelenti.

Jelen képzésünk ebben kíván eligazítást, elméleti és gyakorlati szinten egyaránt segítséget és támpontokat nyújtani. Fontos a teológiai beágyazás, valamint a lelkigondozás szakmai fejlesztése az aktív lelkipásztorok szolgálatában, hisz a motivációs interjú módszertanát eredetileg a függőkkel való beszélgetésekben kíséreltezték ki a nyolcvanas években. Ma már köztudott, hogy nemcsak függők esetében hatékony.

Gyakran tapasztaltam szakember munkatársaimmal együtt az elmúlt 30 év alatt (amióta a Református Mentő Misszió és a Bonus Pastor Alapítvány

működik), hogy a lelkipásztorok sokféle kudarcot és frusztrációt élnek meg a gyülekezetükben élő függők és családjaik lelkigondozása és támogatása terén. Ilyenkor több eset áll fenn; az egyik az, amikor néhány kudarcot követően tehetetlenül lemondanak több hatástalan kísérlet nyomán a további segítségről. A frusztráció azonban ott marad. Más esetben belátják, hogy lelkigondozói képzettségük és tudásuk ellenére nem jó ezt egyedül próbálgatni, és a tapasztalt keserű tehetetlenségük miatt szakembert vonnak be a gondozásba, valamelyest működtetik a szociális hálót is, de maguk végül nem érzik magukat kompetensnek a segítségben. Ilyenkor a teológiai képzettségük gyümölcsöztetését és lelkigondozói habitusukat, talentumaik aktiválását és a gyülekezeti segítség lehetőségét adják föl. A frusztráció így is visszamarad. Nem sikerül ugyanis, még ha szakembert vonnak is be és a szociális háló lehetőségeit veszik is igénybe (főleg, ha az világi és nem hitvalló szakember), hogy a függő felépülését a gyülekezeti közösségbe való visszaépülés is kövesse. A gyülekezet se funkcionál ez esetben terápiás és diakóniai közösségként a kliens számára.

A tanfolyam célja: tudatosítani a lelkipásztorokban, hogy nem kell egyedül kínlódniuk, szakemberekkel és a Bonus Pastor munkatársaival együtt lehet működni, fel lehet ismerni, hogy meddig terjednek a saját kompetenciáink határai, és azon túl a Református Mentő Missziónk nyújtotta lehetőségekkel is lehet élni. Munkatársaimmal, a motivációs interjú módszertanában képzettek lévén, át szeretnénk adni ezt az eszköztárat. Ezen túl célunk az is, hogy fontos kontextuális lelkigondozói és teológiai ismeretek felől is felajánljuk a konkrét, gyakorlati eszközöket. Képzésünket ezért az elmélet azonnali gyakorlatba ültetésével kombináltuk: ehhez ideális a Terápiás Otthonban lévő lakókkal és a 9 hónapos bentlakásos programjukkal való megismerkedés, valamint az interaktív műhely és az esetelemző szupervíziós lehetőség is.

Ezért úgy építettük föl a tanfolyamot, hogy a lelkipásztorokat megismertessük a függőségek felismerésének és működésének lényegével, családtagjaik gondozási lehetőségeivel, a dependencia és kodependencia közös játszmáinak diagnózisával és kezelési esélyeivel. Mindig szem előtt tartjuk a lelkipásztorok szerepét ebben a rehabilitációs folyamatban, így tehát kompetens eszközöket szeretnénk nekik adni, ugyanakkor elsajátítható készségeket szeretnénk kifejleszteni a képzés során. Végül megismertetnénk a résztvevőket a Bonus Pastorral való együttműködés módjaival, és a felépülő függő és családja gyülekezeti integrálásának, bevonásának és támogatásának lehetőségeivel, sőt a konkrét és gyakorlati támogatásuk módjairól is szeretnénk eszmecserét folytatni.

Lelkésztovábbképző programok, 2023 – Erdély

Cím	Időpont	Helyszín	Pont-szám
A református lelkipásztor digitális üzenete	2023. febr. 27.–márc. 3.	Zoom platform	16
Palliatív alapképzés lelkipásztoroknak	2023. márc. 20–22.	UAKK, Parajd	16
Sürgősségi lelkigondozás	2023. márc. 27–29.	BK DK, Kolozsvár	16
Egyházi ingóságok értékmentése és állagmegóvása	2023. ápr. 25–27.	EREK Levéltár	16
Egyházi épített örökségünk fenntartása és megóvása	2023. máj. 8–10.	UAKK, Parajd	16
Akadálymentesített gyülekezet	2023. máj. 11–13.	Írisz Ház	16
Palást nélkül az Úr előtt 4.0	2023. jún. 26–28.	Ratosnya	16
Egyház a társadalomban	2023. szept. 11–14.	KPTI	24
Remény és szolgálat	2023. okt. 2–4.	UAKK, Parajd	16
Cigánymisszió a lelkeszi munkakörben	2023. okt. 16–18.	Írisz Tábor, Sepsi-kőröspatak	16
Odamegyek, és megnézem ezt a nagy csodát...	2023. okt. 17–19.	UAKK, Parajd	16
Szenvedélybetegek változásra motiválása	2023. okt. 16–18.	Magyar-ózd	16

Lelkésztovábbképző programok, 2023 – Királyhágómellék

Cím	Időpont	Helyszín	Pontszám
Személyiség-lélektani alapismeretek lelkészeknek	2023. ápr. 17–19.	Vetés – Református Gyülekezeti Ház	16
Egyháztagokból tanítványok	2023. ápr. 24–26.	Sólyomkővári Református Ifjúsági Központ	16
Hatékony kommunikáció az egyházi szolgálatban	2023. jún. 5–7.	Nagyvárad-Csillagváros	16
Jézus csodáinak igehirdetés-központú értelmezése	2023. júl. 3–5.	Caritas-központ, Szentjobb	16
A zene mint pasztorációs lehetőség	2023. szept. 5–7.	Kálvin János Imaház, Szatmárnémeti	16
Bevezetés a KáTÉM oktatás módszertanába	2023. szept. 11–13.	Nagyvárad-Csillagváros	16
A reformátorok által újrafelfedezett evangélium	2023. szept. 25–27.	Sólyomkővári Református Ifjúsági Központ	16
A lelkipásztor életében fellépő függőségek	2023. okt. 9–11.	Hegyköz-szentmiklós	16

Személyiség-lélektani alapismeretek lelkészeknek

„Ha fejleszteni tudod az erényeidet, ha megvéded magad a gyengeségeiddel szemben, és ha tisztelsz másokat azért, mert olyanok, amilyenek – életed szórakoztatóvá és érdekessé válik. Ez nagy kaland sokkal izgalmasabb, mint ha mindannyian egyformák lennénk.”
(Myers Briggs, 1995)

Előadó:

- Máthé Róbert lelkész,
klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta

Időpont: 2023. április 17–19.

Helyszín: Vetés, Református Gyülekezeti Ház

Kreditpont: 16

Helyek száma: 20

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2023. március 17-ig Máthé Róbertnél a matherobert79@gmail.com címen.

A hány ember, annyiféle jó és rossz tulajdonsággal születik, nincs varázsigé, amely mindannyiunkkal csodát művelhetne. Amíg rá nem eszmélünk egyedi voltunkra, csak csodálkozhatunk, miként lehetséges az, hogy ugyanazon tanfolyam résztvevői, akik ugyanazt az előadót hallgatták ugyanannyi ideig, más-más eredményt érnek el. Fontos megtanulnunk úgy szemügyre venni magunkat, hogy végre megismerhessük igazi, legbensőbb énünket, mielőtt változtatni próbálnánk azon, ami belőle kívülről megmutatkozik.

Amikor Michelangelo a Dávid kifaragására készült, sokáig kereste a megfelelő márványtömböt, tudván, hogy a nyersanyag minősége meghatározza a késztermék szépségét. A kő formáját megváltoztathatja, ám az alkotórészeit nem alakíthatja át. Minden remekműve egyedülálló, két azonos

márványdarabot akarattal sem találhatott volna. Hiába hoz még egy tömböt ugyanabból a kőfejtőből, az eredmény akkor sem ugyanaz. Hasonló lehet, de ugyanaz nem.

Fontos teológiai álláspont, hogy személyiségünk mögött ott van Isten teremtető és gondviselő szeretete. Mielőtt az anyaméhben megalkotott, ismert és formált.

Születésünkkor olyan útravalót hoztunk magunkkal, amely különbözővé tett bennünket testvéreinktől. Az évek során környezetünk faragott, egyengetett, csiszolgatott bennünket. Amikor már azt hittük volna, hogy elkészültünk, mindig jött valaki, és tovább formált. Bizony, volt idő, mikor mindenki csodált és cirógatott, máskor viszont ki-nevettek, elemezgettek vagy éppen ügyet sem vetettek ránk.

A velünk született személyiségjegyek adják saját sziklánk nyersanyagát. Az egyik kőtömb gránitból van, a másik márvány, némelyik alabástrom, és akad homokkő is. Maga a kőzet nem változik, csak a formáján alakíthatunk. Így van ez a személyiséggel is. Egyes tulajdonságaink csillogó aranytelérként gazdagítják a sziklát, mások beszennyezik a vakító fehérségét. Életkörülményeink, intelligenciahányadosunk, nemzetiségünk, anyagi viszonyaink, környezetünk és a szülői ház hatása mind-mind befolyásolhatja személyiségünket, de az alapkőzet változatlan marad. C. G. Jung elméletének árnyék-személyiségét Gyökössy Endre sötét felebarátnak nevezi. Állítja, a cél nem a legyőzés és megsemmisítés, hanem a megismerés és integrálás.

De jó is lenne megismerni magunkat, tudni, miből állunk, kik vagyunk valójában, miért reagálunk éppen így vagy úgy, melyek az erősségeink, és hogyan fokozhatnánk őket, melyek a gyengeségeink, és miként győzhetnénk le azokat. Mindez lehetséges!

A továbbképző fontos célja megtanulni, mi módon vizsgálhatjuk meg énünket, hogyan csiszolhatjuk még tovább jó tulajdonságainkat, és miként nyesegethetjük le a rosszakat. Ha tudjuk, kik

vagyunk, és mit miért teszünk, akkor már kezdjük megérteni önmagunkat, jobbra tenni személyiségünket, és megtanulni, miként élhetünk együtt másokkal. Nem másokat kell majmolnunk. A rendelkezésre álló alapanyagból fogjuk a lehető legtöbbet kihozni. Másolat sok van, de eredeti csak egy.

A lelkész a személyiségen keresztül végzi munkáját, fontos az önismeret és a saját személyiségét védő ismeretek. A továbbképzés ezt kívánja segíteni. A kitöltött tesztek segítenek jobban átlátni saját személyiségünket.

A lelkész emberekkel dolgozik. Munkája során sokféle emberrel érintkezik. A személyiséglélektani ismeretek segítik abban, hogy jobban megértsen másokat, esetleg rálásson arra, hogy egy-egy viselkedés mögött milyen erők rejlenek. A képzés másik fontos célja, hogy olyan készségeket szerezzünk, amelyek segítenek a másokkal való interakcióinkban.

Egyháztagokból tanítványok

Előadó:

- Marco de Leeuw van Weenen mérnök (MSc.), misszionárius, a Tolnai Református Egyházmegye missziói munkatársa

Időpont: 2023. április 24–26.

Helyszín: Súlyomkővár

Kreditpont: 16

Helyek száma: 25

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2023. március 24-ig Sándor Andrásnál a sandoraed@yahoo.com címen.

Az egészséges, élő gyülekezet mind az intézmény, mind a mozgalom jellegét mutatja. Körünkben az intézményes arculat került túlsúlyba,

amely személytelenné, élettelenné teheti keresztyén közösségeinket. Egyházunk megújulásában fontos szerepet játszik jelenlegi helyzetünk folytonos összehasonlítása az Úr Jézus eredeti üzenetével a *semper reformanda* szemlélet alapján. E továbbképzésen az egyház mozgalmi jellegén fogunk elgondolkodni. A résztvevők gyakorlati tanácsokat is kapnak, hogyan lehet az általuk szükségesnek és lehetségesnek tekintett változásokat elindítani egyházközösségükben.

Ehhez először megtekintjük, az apostolok hogyan tettek eleget a „tegyetek tanítványokká” parancsnak, majd szemügyre vesszük, korszellemünk individualizmusa hogyan nehezíti meg szolgálatunkat manapság. Másnap a sáfárság fogalmából kiindulva végiggondoljuk a lelkipásztori szolgálatot a lelki kincsek és az emberi erőforrások (munkatársak, szolgatársak) területén. Megbeszéljük, hogyan nehezíti meg a gyülekezetépítést korunk felelősségkerülése, majd az evangélium terjesztését is a mozgalom és a sáfárság szempontjaiból vizsgáljuk meg. A továbbképzés harmadik napján aprópénzre váltjuk az alapvető kérdéseket: hogyan fér el egymás mellett az egyház intézményi és mozgalmi jellege, illetve milyen lépések vezethetnek tartós változásokhoz?

Hatékony kommunikáció az egyházi szolgálatban

Előadók:

- dr. Somfalvi Edit teológiai adjunktus, KPTI
- Vinczéné Pálfi Judit lelkipásztor,
pasztorálpszichológiai lelkigondozó, képző,
keresztyén lelkigondozó

Időpont: 2023. június 5–7.

Helyszín: Nagyvárad-Csillagváros

Kreditpont: 16

Helyek száma: 15

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2023. május 5-ig Vinczéné Pálfi
Juditnál a judit_vincze@yahoo.com címen.

Valószínűleg a kedves olvasó felteszi azt a kérdést, hogy miért szükséges egy olyan „terepen” a kommunikációról való értekezés, az ezt való gyakorlás, ahol ez a legtermészetesebb. Mert tanító egyházunk, illetve azok a munkatársak, akik itt dolgoznak, ezt gyakorolják állandóan. Azt is mondhatjuk, hogy ez által, ebből élnek, egyszerűen fogalmazva.

Nos, ezt én is vallom, azonban azt is látni kell, hogy az egyházban is vannak egyszerű, sima, de kemény és nehéz beszélgetések is. Van konfrontáció, még akkor is, ha nem akarjuk ezt elismerni. A konfrontációra, a véleménykülönbözösgre is szükség van. Amennyiben helyesen tudunk ezzel bánni, akkor ez is előreviheti közös ügyünket.

Továbbá az egyház olyan formában kell kommunikáljon, hogy a hitelességét ezáltal is igyekezzon megőrizni, vagy netalán újraépíteni (ahol erre van szükség).

A rohanó, mindenféle újdonságot magával hozó világ, amely naponta változtatja meg az egyes embereket, közösségeket, megváltoztatja az egyházon belüli munkásokat is, illetve azt a beszédmodort, formát, tartalmat, amivel mi élünk.

Fontos az, hogy hogyan kommunikálunk, mit kommunikálunk, ismerni önmagunkat, ismerni azt, aki felé közlendőnk van.

Nekünk az értékek és a közösségek megőrzését kell szorgalmaznunk és szolgálnunk!

Mai korunkban minden felgyorsult, hirtelen változik, alakul át, mi azon értékekre alapozva szeretnénk egyházi közösségeinket megőrizni, amelyek több ezerszer kiállták a próbákat. Egyik ilyen érték az a kommunikációs módszer, amelyet a Szentírásból tanulhatunk, amelyet Jézus Krisztus is gyakorolt, illetve nyomában járva a lelkipásztor is igyekszik a gyülekezetben végezni.

Különösen fontossá vált erről beszélni és beszélgetni a reánk tört pandémia okozta rengeteg kihívás és akadály adta új élethelyzetben.

Jézus csodáinak igehirdetés-központú értelmezése

Előadó:

- dr. Ledán M. István

Időpont: 2023. július 3–5.

Helyszín: Szentjobb, Caritas-központ

Kreditpont: 16

Helyek száma: 17

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2023. június 2-ig Ledán M.

Istvánnál az istvanledan@yahoo.com címen.

Atanfolyam célja ráébreszteni a résztvevőket arra, hogy a bibliai textusok – esetünkben az evangéliumi csodatörténetek – exegézise nem öncélú, és főleg nem elhanyagolható és megúszható tevékenység, hanem olyan izgalmas műhelymunka, mely kifejezetten az igehirdetésre néz. Rámutatunk arra, hogy a csodatörténetek ószövetségi és

hellenisztikus hátterével való beható megismerkedés, a kor- és kultúrtörténeti ismeretek, és nem utolsósorban az igényes kommentárirodalom használata nem csupán a megértést szolgálja, hanem inspirálja is az igehirdetőt. Célunk egyrészt az, hogy a résztvevők megismerkedve az evangéliumi csodatörténetek ószövetségi (zsidó), illetve hellenisztikus hátterével, elmélyíthessék ismereteiket a csodák műfajában, másrészt, hogy értelmezési „technikákat” sajátíthassanak el a csodák hiteles, legitim, ugyanakkor élményszerű magyarázatához.

A továbbképzésen hat evangéliumi csodával fogunk behatóan megismerkedni. A csodaelbeszélések a következők: A kapernaumi százados szolgálja/fia (Mt 8,5–13), A gadarai megszállott (Lk 8,26–39), A béma meggyógyítása (Lk 5,17–26), Jairus lányának feltámasztása (Lk 8,40–42.49–56), A kánaáni asszony (Mt 15,21–28), Az ötezrek megvendégelése (Mk 6,30–44). Mindenik csodaelbeszélésnél figyelembe vesszük annak változatait a különböző evangéliumokban. Az előadás-sorozatot a csodák ószövetségi és hellenisztikus hátterének a bemutatásával fogjuk megalapozni.

A zene mint pasztorációs lehetőség a kazuáliáknál és a konfirmációnál

Előadó:

- dr. Király Lajos lelkipásztor,
pasztorálpszichológus, egyetemi docens

Időpont: 2023. szeptember 5–7.

Helyszín: Szatmárnémeti, Kálvin János Imaház

Kreditpont: 16

Helyek száma: 15

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2023. augusztus 4-ig Király Lajosnál a kiralylajosdrs@gmail.com címen.

A témaválasztás indoka korábbi tanulmányaimhoz és a lelkipásztori szolgálatom közel két évtizedéhez kapcsolható, melyek úgy fűződnek össze, mint a gyermekét ölelő és oltalmat nyújtó szülői kéz. Már a pasztorálpszichológiai mesterképzésén foglalkoztatott a gondolat, hogy az egyházban a lelkigondozás a kazuáliáknál (keresztelés, esketés, temetés) és a konfirmációnál miként találhatna új utakat, és kerülhetne más formában is „elérhetővé” az „atmoszféravákuumban élő érintettekhez, az új életszakaszba lépő, az „elválasztó, a határhelyzeti és befogadó rítusokra” készülő vagy azokat megélt egyháztaghoz. Arra a kérdésre keressük tehát a választ, hogy a pasztoráció az igehirdetésen, a homíliás istentiszteleten, a bibliaórákon és különböző tanítói előadásokon túl milyen új lehetőségeket tud megfogalmazni annak a családnak (és egyénnek) az életében, amelyben változás állt be a keresztelés, a konfirmáció, az esketés és a temetés következtében.

Az utóbbi évtizedekben a zene pasztorációs fontossága és szerepe háttérbe szorult a kazuáliáknál, ezért a szóban/beszédben történő lelkigondozás és igehirdetés vezetése mellett fontosnak tartom a „zenei élményt”, hiszen a lelkigondozás és a pasztoráció megváltozott és megújult lehetőséget nyújthat

a kazuáliáknál a „gyógyító zene” által: kitágítja azoknak horizontját, új irányt és formát adhat, illetve új alternatívát nyújthat a segítségre szoruló embertársnak. A segítség hatékony formája lehet, ha nyelvet adunk a szavakban nehezen elmondható megfogalmazására, a kimondhatatlan számára pedig olyan ének- vagy zenei lehetőségeket találunk, melyek megfogalmazzák a megfogalmazhatatlant. Az előadás-sorozat tehát arra a kérdésre keresi a választ, hogy *milyen személyes zenét kaphatnak a kazuáliáknál az érintettek.*

Az egyházban talán mindmáig él az a vágy, hogy a mai „Péterek” prédikációja tömegeket szólítson meg, azonban – Gyökössy Endre gondolatait idézve – Fülöphöz hasonlóan az *egyhez* is „csatlakozni kell” (ApCsel 8,26–40), annak tudatában, hogy a „pasztorálpszichológusnak (...) az ige vezetése mellett mindent fel kell használni, hogy jobb, eredményesebb lelkigondozást, életápolást végezhesen”. Ebbe a „mindent felhasználni” gondolatba beletartozik a zene is, amely a pasztorációs alkalmakon holisztikusan, az egész ember javát szolgálva a gyógyulást, az életvezetést és Istennel való kapcsolatát tudja elősegíteni.

A KáTéM oktatás új paradigmája és módszertana

Előadók:

- dr. Somfalvi Edit teológiai adjunktus, KPTI
- Bernard van Vreeswijk lelkipásztor (Hollandia)
- Herman van Wijngaarden tanár,
a módszer kidolgozója

Időpont: 2023. szeptember 11–13.

Helyszín: Nagyvárad-Csillagváros

Kreditpont: 16

Helyek száma: 25

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2023. augusztus 11-ig Vinczéné

Pálfi Juditnál a judit_vincze@yahoo.com címen.

2014 januárjában Hollandiában találkozott először a Hulp Oost Europa képviselte és a Kárpát-medence jó néhány lelkésze, hogy kialakítsák a katechézis új oktatásmódszertanát. Az első elképzelés egy határokon átívelő, nemzetközi munkacsoportot állított fel, amely újragondolja a Heidelbergi Káté oktatási óráinak a tartalmát, és új óratervási lehetőségeket tanul meg. Az elmúlt évek során sokan vettek részt a programban, újra is terveztük kétszer, de 2022-re végre megérett a program arra, hogy a lelkészek megismerjék és rövid tréning után alkalmazzák. A Királyhágómelléki Református Egyházkerületben már tartottunk a holland kollégákkal egy kis bemutatót, aminek nagy érdeklődés közepette nagy sikere volt.

A Heidelbergi Káté oktatásának ebben a megközelítésben a református identitás kialakításában és a gyülekezetbe szervezésben van szerepe, ahol figyelembe veszik a fiatalok valós környezetét, a lelki-szellemi fejlettségüket és a megtanítandó kérdéssel kapcsolatos tapasztalataikat. Újdonság még, hogy nem a fiatal felnőttkor a korhatár, amire a hitbeli érettséget el kell érnie egy katekumenusnak, hanem az élethosszig tartó tanulásra készülhet.

A módszertan, amit elméleti és munkacsoportos oktatás keretében megtanítunk, holland fejlesztés, amit a magyar református helyzetre adaptáltunk. Lényege, hogy a személyiség mindhárom rétegét érinti, és teljesen gyakorlatias. Először az elméjét, majd az érzelmeit, végül az akarati döntést vonjuk be az óratervben a kérdés elmélyítésébe. A cél mindig az, hogy a döntés a gyülekezethez tartozásban megerősítse a KáTÉM oktatásban részt vevőt. A lelkészeket felkészítjük az óraterv elkészítésére, és aki elvégzi a képzést, az kap mintaként kétévnyi kidolgozott és minőségileg ellenőrzött óratervet, hogy a munkát magabiztosan elkezdhesse.

Mivel a munka, amit holland vezetéssel a hatodéves teológiai hallgatók végeztek el és a munkacsoport református lelkészei vizsgáltak felül, a KPTI Ravasz László Gyakorlati Kutató Központ munkájához sorolható be, a Központ weblapján lehet majd kommunikálni Somfalvi Edit tanárnővel, a KáTÉM program szervezőjével, ha a program használata közben kérdések merülnének fel.

A reformátorok által újrafelfedezett evangélium és a megszentelődésről szóló tanítás

Előadók:

- Sípos Alpár Szabolcs református lelkész/teológus, a Fiúság Akadémia vezetője és tanára
- Kozák Péter református lelkész/teológus, PhD, rendszeres teológiai alprogram (Károli Gáspár Ref. Egyetem), a Fiúság Akadémia tanára

Időpont: 2023. szeptember 25–27.

Helyszín: Súlyomkővár

Kreditpont: 16

Helyek száma: 25

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2023. augusztus 25-ig Vékony Roland-Ádámnál a rolirenno@hotmail.hu címen.

A reformátorok által újrafelfedezett evangélium üzenetének központi szerepe kell hogy legyen mind a keresztyén teológiában, mind a hitéletünkben. De mit jelent a keresztyén evangélium, és hogyan viszonyul a megszentelődés útjához – erről szól ez az előadás-sorozat. Az egyik legfontosabb reformátori alapelv: a *sola fide*, vagyis „egyedül hit által”. De mit jelent pontosan a hit, illetve mit értünk az alatt, hogy „egyedül”? Milyen téves megközelítései vannak a megszentelődésről szóló tanításnak, és melyek azok a hangsúlyok, amelyeknek a helyreállítására újra és újra szükségünk van? A *sanctificatió*ról szóló reformátori tanítást számos különféle nézőpontból fogjuk megvizsgálni. A következő témákon fogunk végigmenni: mi a Szentlélek ajándékának és újjászülő munkájának szerepe a megszentelődésben? Hogyan viszonyuljunk egészségesen a győzelemhez és a bukáshoz a hit útján? Mi a szenvedés szerepe a megszentelődésben? Alaposan megnézzük, hogy az apostoli tanítás mit tanít a törvény negatív és pozitív szerepéről. Hangsúlyosan kitérünk a megszentelődés missziói hangsúlyára is, és annak lényegére: a szeretetre (*agapé*). Arra a kérdésre is választ keresünk, hogy a kegyességi gyakorlatokban, eszközökben (imádság, bibliaolvasás, közösség) hogyan élhetjük meg az Atyával való szeretetkapcsolatunkat, ahelyett, hogy a törvényeskedés lenne úrrá rajtunk. Reménységünk az, hogy ezzel az előadás-sorozattal újabb lendületet és megerősítést adhatunk a gyülekezetekben küzdő lelkészeknek mind az igehirdetés szolgálata, mind a személyes életük vonatkozásában.

A lelkipásztor életében fellépő függőségek

Előadók:

- Kánya Zsolt Attila lelkipásztor
- Varga Botond Endre lelkipásztor,
képzésben lévő családterapeuta

Időpont: 2023. október 9–11.

Helyszín: Hegyközszentmiklós

Kreditpont: 16

Helyek száma: 20

Regisztrációs díj: 100 lej

Bejelentkezés: 2023. szeptember 8-ig Varga
Botond Endrénél a goboti@gmail.com e-mail
címen.

A lelkészi élet és szolgálat az örömök és áldások mellett nehézségeket, buktatókat is tartogat. Hogyan küzdünk meg ezekkel a buktatókkal?

Sokszor halljuk, talán látjuk és tapasztaljuk is, hogy a másik a pohár után nyúl. De elintézzük egy legyintéssel. Vagy a játékszenvedély ragadja magával. Ezen csak mosolygunk. Ha a munka szenvedélye ejti rabul, akkor meg egyenesen irigykedünk: hogy nem megy nekem is úgy, mint neki? Ezek olyan függőségek, amelyekkel szembenézni, nevén nevezni nincs merszünk. És erre emberi életek, családok, lelkészi pályák mennek rá.

Ugyanakkor azokat, akik velünk élnek, társfüggővé tesszük. Legyen szó akár italról, játékról, munkáról, behúzzuk a házastársunkat, és ezt a mintát közvetítjük nemcsak a gyerekeink, de a gyülekezet felé is.

Megértünk már arra, hogy beszéljünk a függőségekről? Hogy adott esetben ki merjük mondani, hogy én is függő vagyok?

Olyan képzésre várunk, ahol ezekre a kérdésekre megpróbálunk választ adni!

Értekezleti előadások Erdélyi Egyházkerület

dr. Adorjáni Zoltán

- A samáriai asszony találkozása Jézussal
- Római lakoma és az egyiptomi esszénusok kultikus étkezése
- Aszkétizmus, nőtlenség és női papság az egyiptomi esszénusok közösségében
- Jób, az apokrif irodalom atlétája
- Az inspiráció Josephus Flaviusnál és Alexandriai Philónnál
- Átváltozások az apokrif Jób testamentumában

Balázs Attila

- Média és egyház

Barta István

- Hogyan értsük meg a fiatalokat?
- A lelkigondozás emmausi útja

Beke Boróka

- A lelkipásztori életpálya kritikus pillanatai
- Hálózatok ölelésében – egyház a hálózatelmélet perspektívájából nézve
- Szakadékok és hidak a lelkipásztori hivatás és a magánélet között
- Rendszerszemléletű családgondozás E. H. Friedman *Nemzedékről nemzedékre* c. könyve alapján

Beke Boróka és Roth Levente

- Láttató igehirdetés a média uralta társadalomban
- Mediáció lehetősége az egyházban
- Öngyilkossági krízisintervenció
- Beszélgetés és beszéltetés – erőszakmentes kommunikáció
- Erőszakmentes kommunikáció az igehirdetésben

dr. Bekő István Márton

- Biblikateológia
- Evangéliumi gyógyítások, tisztátalan lelkek kiűzése, természeti csodák, megajándékozási csodák és értelmezésük
- Jézus passiója Máténál
- A Hegyi Beszéd
- Lukács külön anyaga
- A csodaelbeszélések Márk evangéliumában
- Márk teológiája
- Máté teológiája

Benkő Tímea

- Bagossy Brothers a templomban? – világi énekből egyházi ének a kontrafaktum módszerével
- Hangápolás és lelkeszi szolgálat
- Lelki ének és hivatásmegőrzés – mélységből született és mélységen átsegítő énekek

Bereczki-Orbán Zsolt

- Az egyház jövője – a jövő egyháza
- A Biblia négy vezetési alapelve

Bustya János

- A szabadság korlátai, a korlátok szabadsága
- Fészbuk dzsenörésön
- Szerелеmpatak – szexualitásról, szerelemről a Biblia alapján
- Jelentés a veteményeskertből (hozzáadott értékek a református felekezeti iskolában)
- Alakul, mint púpos gyermek a prés alatt
- Hogyan (ne) prédikáljunk?
- Street art – Banksy
- Ádám, hol vagy? – Éva, hol vagy?
- A református pedagógia alapjai

dr. Buzogány Dezső

- Az Erdélyi Református Egyház és a titkosszolgálat viszonya a kommunizmus alatt
- A magyar Institúció
- Félreértett reformáció

- Presbiteri-e a református egyház? – történelmi visszapillantás
- A II. Helvét Hitvallás recepciója az erdélyi református egyházban
- Hogyan konzerváljuk egyházközségünk történelmi értéktárgyait?
- Európai hírű teológusunk: Szegedi Kis István

Dávid István

- Az egyház kihívásai az egyetemista misszió fényében
- A hit fejlődésének fázisai és pasztorációs jelentősége
- Az imádság és az Istennel való beszélgetés nyelvjárásai

Éles Éva

- Jövevények és idegenek – eszkatológiai identitás és öntudat Péter első levelében – új!
- Rejtélyes találkozások – a börtönben lévő lelkek az 1Pét 3,18–22 kontextusában – új!
- Hol vagy, új ég és új föld? Kitekintés Péter második levelének eszkatológiai tanítására – új!

Fekete Márton

- Lelkigondozás – lelkivezetés, hasonlóságok, különbségek
- Csoport, csoportdinamika, TIM
- Istenképtorzulás és lelki alkat
- Csoportdinamikai lelkigondozás
- Mi is az a spiritualitás?
- A lelkipásztor személye és szerepei
- Egyéni lelkigondozás
- A beszélgetés mint a szolgálat eszköze
- Szupervízió – a segítők segítése?!
- Depresszió, kiégés és a lelkigondozás lehetőségei
- Kiegészítés – szupervízió mint megelőzés

dr. Gudor Kund Botond

- Az erdélyi vallási türelem kialakulása
- Erdélyi protestáns mártírtörténetek
- A sárospataki kollégium 44 erdélyi éve

- Jövőkép a szórványszolgálatban
- Kihívások és megoldások a szórványszolgálatban
- Iskola-történetek: a Bethlen-kollégium 400 éve
- Mire jó a történelem Bod Péter írásaiban?
- Bethlen Gábor fejedelem vallási türelmessége: az erdélyi zsidók és anabaptisták letelepítése
- Belmisszió a végeken: az anyanyelvű igehirdetés dilemmái

dr. Horváth Levente

- Alkoholisták a gyülekezetben – segít-s-Ég!
- Spiritualitás, korszerű kontextuális lelkigondozás és a sajátosan református „lelkigyakorlat” lehetőségei

Hover Zsolt

- Média az egyház szolgálatában
- Az erdélyi vallásszabadság üzenete a 21. században – új!
- Kéz a kézben: a hit és a tudomány kapcsolata az informatikai korban – új!
- A kolerától a koronáig – vírusteológia a XIX. században

Juhász Ábel

- Prédikáció mint „public speech”
- Transzilvanista kálvini világnézet

dr. Juhász Tamás

- Önkorlátozás. A bibliai kenószisz tanulságai
- Megszentelés. Kit és mit szentelünk az egyházban?
- Magyar református kegyesség

Kállay Csaba

- A lelkipásztor szolgálata a gyülekezet építésében
- Házi bibliaórás csoportmunka előkészítése, szervezése

dr. Kállay Dezső

- Mit jelent az, hogy Isten igazsága üdvözítő hatalom minden ember számára? Kevésbé dogmatikus beszéd a megigazulásról

- Van-e még helye a Törvénynek a keresztyén ember életében? Pál törvényértelmezésének sajátos vonásai
- Jézus és Pál etikai motivációiról
- Hogyan vesszük Krisztust az úrvacsorában?

dr. Kató Szabolcs

- „Én genny vagyok Efraimnak és rothadás Júda házának.” (Hós 5,12) A betegség metaforája a Hós 5,8–6,6-ban, különös tekintettel a betegség biblikateológiai jelentőségére
- A Bible Works 10 bibliaprogram bemutató workshopja
- Jézus, az elaludtak első zsengeje. Egy újszövetségi kijelentés ószövetségi háttere
- Vének a Szentírásban mint a gyülekezeti presbiterek előképei

dr. Kolumbán Vilmos József

- Belmisszió az Erdélyi Református Egyházban a két világháború között
- A missziói népegyház fogalma, útkeresés a két világháború között
- A konfirmáció bevezetése az Erdélyi Református Egyházban
- Teológiai irányzatok a 18. századi Erdélyben
- Egy kenyérből, egy pohárból. Felekezetek együttélése Erdélyben
- Hogyan tanítottak a 18. században? (Tanítók karrierjének rekonstruálása)

Kurta József Tibor

- Mi a közös a liturgiában és a fociban?

dr. Ledán M. István

- „Akik elaludtak” – Álom-eszkatológia, avagy a halál mint az alvás/álom az Újszövetségben

dr. Lészai Lehel

- A tanítványok elhívása és küldetése a szinoptikus evangéliumokban

dr. Lukács Olga

- Száz év Romániában – a berendezkedés első évtizedei
- A vegyes házasságok jogi feltételei

Makkai Péter

- Fogyatékkal élők az egyházi hagyományban
- Intézményes diakónia és egyház – korlátok és lehetőségek
- A tékozló fiú hazatérése, Rembrandt v Rubens

dr. Márton János

- Illés-Elizeus csodatételei
- A zsidó történetírás és a csodatörténetek értelmezése
- Edom és Júda kapcsolata Abdiás könyvében
- Jézus csodáinak ószövetségi háttere
- Bevezető tanulmány a Misnába

dr. Máté István

- Lelkésznők és lelkészfeleségek

dr. Máthé-Farkas Zoltán

- Miért és miként tegyük nyitottá a szószéki igehirdetést?
- A minket alakító beszéd(ek). Walter Brueggemann permetaforájának egy alkalmazása
- Betekintés az Ószövetség versművészetének sajátosságaiba
- Egy, a Jób könyve 29. részének magyarított szövegváltozatára tett javaslat és annak megokolása
- Felöltöztem az igazságot, és az felöltözött engem. A Jób 29,14a szabadításelképzelésének poétikája és teológiája. Egy javaslat az ószövetségi költői szövegek exegetikai vizsgálatára
- Homok vagy fönix? A Jób 29,18 fordítási és értelmezési kérdései

dr. Nagy Alpár

- Transzgenerációs traumák az Ószövetségben
- Mit mondjak, hogyan mondjam? – A lelkész mint gyászkiérő

- „Aki megért s megértet...” – kreatív szöveg-értelmezés
- A válásról
- Az imaközösség liturgiája

Orbán Lajos

- Bátorság a stratégiai gondolkodásra a gyülekezet-építésben

dr. Ósz Sándor Előd

- 1568 Torda – mítoszok, tévhitek, valóság – Az erdélyi felekezetek kora újkori együttéléséről
- Az erdélyi reformátusok 16. századi püspökei
- Parokiális könyvtárak kincsei
- A Bethlen-kollégium gyulafehérvári korszaka (1622–1658)
- Az erdélyi református egyházközségi levéltár 1964 előtt

dr. Papp György

- Elektronikus segédeszközök az igehirdetés előkészítésében
- Neheze(bbe)n érthető igehelyek filológiai magyarázata

dr. Papp C. Zsolt

- Mennyire képezheti a tolerancia és befogadás alapját a jézusi etika?
- Az egyetemes bűnösség, valamint a konkrét vétkek és felelősség közötti érzékeny határvonal
- A szubjektív történelelemelés okai, forrásai és veszélyei, teológiai szemszögből vizsgálva

dr. Péter István

- A közösség/gyülekezetépítés lehetőségei a csoportpszichológia és csoportdinamika segítségével
- A szórványosodás kortárs folyamatai, kontextusai. Az énfelfejlődés teológiai, pedagógiai, pszichológiai és közösségi kapcsolódásai az asszimilációs folyamatok megelőzésében

dr. Püsök Sarolta

- Hivatássetika, különös tekintettel a lelkipásztori szolgálatra
- A szorongás és elidegenedés korunkban. A kommunikáció mint a segítségnyújtás lehetősége
- Pletyka, mobbing – teológiai szempontok
- Hitvédelmünk mai kérdései – különös tekintettel a New Age-re
- A kulcsok hatalma újragondolva
- A lelkészfeleségek szolgálatának színeváltozásai, különös tekintettel az utóbbi száz esztendőre
- A magyar református nők teológiai képzése, különös tekintettel az erdélyi helyzetre
- A protestánsok társadalmi szerepvállalásának szép példája Gyarmathy Zsiga és Hory Etelka példáján keresztül
- Egyház és nemzet viszonya, egy százéves teológiai vita margójára
- Hitigazságok Kalcedontól Kierkegaard-on át a mai konfirmációs előkészítőig

Ruszka Sándor

- A bibliai hermeneutika lehetőségei az igehirdetésben
- Csak azt nem tudom, ki vagyok
- Az ifjúság megszólítása napjainkban
- Az, ami, és annak oka és következménye is – a stresszről
- Egyházi éneklésünk jelene és jövője
- A szeretet az valami más

dr. Sikó Csaba

- Kísér(t) az árnyékom? Avagy hogyan befolyásolja árnyékszemélyiségünk a lelkési szolgálatunkat?
- Előítéleteink és kivetítéseink hatása igehirdetői és lelkigondozói szolgálatunkra
- Az egyház mint csoport – hogyan segítik a gyülekezet jó működ(tet)ését a csoportdinamikai ismeretek?

Sógor Árpád

- A lelkipásztor házassága, házasságának válságai
- Problémás lelkészgyermek, a lelkészgyermek problémája
- A házasság művészete
- Sakktérápia

Sógor Géza

- Mitől dőcög az egyház szekere? Lelki ajándékokról és gyülekezetépítésről Christian Schwarz könyvei nyomán
- Egyház egy szekularizált világban – evangélium egy szekularizálódó egyházban
- Bevezetés a politikai teológiába, Dietrich Bonhoeffer, Oliver O' Donovan, Stanley Hauerwas segítségével (Ismerkedés az alig 50 éve számon tartott teológiai diszciplínával)

dr. Somfalvi Edit

- A dicséret szárnyakat ad – a pozitív visszacsatolás szerepe a gyülekezeti szolgálatban
- Hitünk értékei és átadásuk a Z generációnak
- Az önérték helye a magyar református ember értékrendjében – „Fölemelt fővel várom Őt az égből ítélő bírámul”
- Református értékrend és református identitás – műhelymunka
- A református identitás mint magatartást meghatározó erő
- Hitvallás a liturgiában – liturgiatörténeti előadás
- Merre tovább, konfirmáció? – a KáTéM munka története és elméleti háttere
- Merre tovább, konfirmáció? – a KáTéM munka óraterveinek módszertana
- Mikor kompetens liturgus egy lelkész a XXI. századi élet istentiszteletén? – kompetenciaháló (személyes és csoportos kompetenciák) és annak használata a liturgusi szolgálatban
- Szakralitás és szervezettség a református online liturgiában

- Katekézis a személyes fejlődés fényében és árnyékában – személyiségjegyeink segítői és/vagy akadályai az élethosszig tartó tanulásban-tanításban
- Az önismeret személyiségformáló ereje – lelkesetek esetében
- Az egyházzal szembeni (tudatos és öntudatlan) társadalmi elvárások mint a hatékony kommunikáció akadálya

dr. Székely József

- A lelkipásztori hivatáskép változása a rendszerváltástól napjainkig
- A prófétai, személyes és lelkigondozói jellegű igehirdetés szükségessége
- Az igehirdetői kompetenciák (önismeret, istenismeret, emberismeret)
- Az igehallgatók újrafelfedezése

Szép Eduárd

- A bűnbánati istentiszteletek fontossága
- Reformáció a románok között
- Valóban Sámuel jelent meg Saulnak?
- Az őskeresztyének imaélete
- Az imádság az igazi egység forrása

Tamás Ernő

- Kiegészítés, kifáradás mint foglalkozási deformáció
- Üvegfalú parókiáink gyerekszobája

Varga Zoltán

- Lelkigondozói lehetőségek a konfirmációban
- Mitől lesz lelkigondozói a családlátogatás?
- A kiegészítés veszélye és a szupervízió lehetőségei az erdélyi református lelkésztársadalomban

dr. Visky S. Béla

- Hinnie kell-e a református lelkipásztornak a kettős predestinációban?
- Vannak-e érveink keresztyén hitünk igazsága mellett? Az apologetika lehetőségei és határai
- Bonhoeffer: Egy élet és egy halál tanulságai

- Kreáció és/vagy evolúció? Megférhet-e egymás mellett a természettudomány és hit?
- Üdvözülhet-e a nem keresztyén ember? Keresztyénség és világvallások az evangélium kizárólagossága és egyetemessége összefüggésében
- Halott-e a sátán, avagy jó egészségnek örvend? A Gonoszról való beszéd teológiai relevanciája
- Miért engedte ezt meg Isten? Isten és a szenvedés problémájának teológiai és filozófiai vetületei
- Visszanyerhető-e az élet elveszített értelme? A logoterápia mint a pasztorálpaszichológia egyik lehetősége
- A posztmodern szemlélet mint kihívás az egyház számára
- Megbocsátható-e a megbocsáthatatlan? Egy teológiai kérdés a kortárs filozófiában
- Az igazmondás és hazugság etikai-egzisztenciális összefüggései
- Hogy is volt a Szervét-ügy?
- Szűz Mária személyének reformátori értelmezése és ennek aktuális vonatkozásai
- Posztmodern kritikai augusztinianizmus. Bevezetés a Radikális Ortodoxia világába

Visky Péter

- Quo vadis, konfirmáció?
- Valóságos-e az isteni hang? Felkészülni a szószéki megszólalásra
- Gyógyító párbeszéd, gyülekezetépítés terápiás eszközök által

Értekezleti előadások Királyhágómelléki Egyházkerület

Bogdán Szabolcs-János

- A lelkipásztori élet mélységei és az abból kivezető utak

Bogya Miklós

- Mit jelent református keresztyénnek lenni? Rövid hitvallás a reformáció 500. évfordulóján
- Gyermekkeresztség és/vagy felnőttkeresztség? Keresztelési igehirdetésünk és gyakorlatunk teológiai megalapozása
- Miért, hogyan és hányszor úrvacsorázzunk? Úrvacsorai igehirdetésünk és gyakorlatunk teológiai megalapozása
- Az imádság lehetőség vagy kötelesség? Az egyéni és közösségi imádkozás teológiai megalapozása
- Böjtöljünk vagy ne böjtöljünk? Böjtfő vasárnapi igehirdetésünk és böjtlési gyakorlatunk teológiai megalapozása
- Mit tanít Jézus az adakozásról? Az anyagiakkal való gazdálkodás teológiai megalapozása
- Kinek a felelőssége a gyermeknevelés? Anyák napi igehirdetésünk és szülői hivatásunk teológiai megalapozása
- Hogyan készüljünk a házasságra, és hogyan éljük meg azt? Jegyesbeszélgetésünk és esketési igehirdetésünk teológiai megalapozása
- Mit tanít a Biblia az egyházról, az egyháztagságról és az egyházi tisztségekről? Gyülekezet-vezetői szolgálatunk teológiai megalapozása
- Hogyan fegyelmezzünk a gyülekezetben? A gyülekezeti fegyelmezés teológiai megalapozása
- Mit tanít a Biblia az ember életéről és haláláról? Temetési igehirdetésünk teológiai megalapozása
- Mit tanít Jézus a visszajöveteléről és a világ végéről? Adventi igehirdetésünk teológiai megalapozása

- Mit tanít a Jelenések könyve? Bevezető gondolatok a Jelenések könyve értelmezéséhez és alkalmazásához
- Hol van a menny, mi van ott, és hogyan juthatunk oda? Mennybemenetel – ünnepi igehirdetésünk teológiai megalapozása
- Mit jelent betelni a Szentlélekkel? A pünkösdi igehirdetésünk teológiai megalapozása
- Szombat vagy vasárnap? A nyugalom napja megünneplésének teológiai megalapozása
- Mi az egyház Krisztustól kapott küldetése? A tizenkét apostol küldetése és a mi küldetésünk a Mt 10 alapján
- Mi a kontextuális lelkigondozás? Elméleti megalapozása és gyakorlati megvalósítása
- Mit tanít a Szentírás Jézus Krisztus származásáról, fogantatásáról és születéséről?
- Karácsonyi igehirdetésünk teológiai megalapozása
- Hogyan szól Isten hozzánk? Biblia vasárnapján elhangzó igehirdetésünk és bibliahasználatunk teológiai megalapozása
- Mihez hasonló a mennyek országa? Jézus tanítása a mennyek országról a Mt 13 alapján
- Mi az egyház belmissziója és külmissziója? Jézus tanítása az ökumenéről és az evangelizációról
- Mikor szabad embert ölni, és mikor nem? A Biblia tanítása az öngyilkosságról, az abortuszról, az eutanáziáról, a halálbüntetésről és a háborúról
- Vajon minden gyilkosság bűn? A Szentírás tanítása a fegyverhasználatról

Ecsedi Árpád

- Misztótfalusi Kis Miklós, a bölcs nyomdász

dr. Geréb Miklós

- Lélekkel és értelemmel. Útkeresés a megújuló egyházzenében

Higyed István-Levente

- Emlékezés egy mártír püspökre / Gachal János (1881–1944)

Kánya Zsolt Attila

- „Friss család keresztyén módra”
- „Építkezés téglák nélkül.” Gyülekezetépítés határozott hittel és tudással
- Keresztyén konfliktuskezelés
- Emberi függőségek

Képiró Gyula

- A lelkipásztor otthontalansága a kortárs magyar irodalomban

Kovács József

- Krüzselyi Erzsébet élete és irodalmi munkássága

Köteles László

- Örökbefogadás

dr. Kulcsár Árpád

- Ravasz László igehirdetése homiletika-történeti szempontból
- Kálvin-reneszánsz. Kálvini világnézet Ravasz László teológiai gondolkodásában
- Tanulságok egy prédikációskötetből
- Az íróasztaltól a szószékig. Készülés a prédikáció előadására
- Esztétikai és filozófiai szempontok a prédikációban?

dr. Ledán M. István

- Van-e igény az egyházban az antiszemitizmusra?
- Micsoda álom az, amit álmodtál? Álomfe(le)jtés a hétköznapiakban
- Keresztyén és görög római túlvilágok (pogány sirfeliratok és a páli eszkatológia)

dr. Lukács Olga

- Száz év Romániában – a berendezkedés első évtizedei
- A vegyes házasságok jogi feltételei

Máthé Lóránd-Árpád

- A gyógyító beszélgetést vezető személye, hozzáállása, megnyilvánulása a beszélgetések során

Máthé Róbert

- Stresszkezelés a lelkeszi munkában
- A logoterápia lelkigondozói lehetőségei
- A humanisztikus pszichoterápia elveinek lelki-gondozói lehetőségei
- Az életútinterjú készítése az idősök lelkigondozásakor
- A depresszió lelkigondozásának lehetőségei
- A szorongásos zavarokban szenvedők lelkigondozásának lehetőségei

dr. Somfalvi Edit

- A dicséret szárnyakat ad – a pozitív visszacsatolás szerepe gyülekezeti szolgálatban
- Hitünk értékei és átadásuk a Z generációnak
- Az önérték helye a magyar református ember értékrendjében – „Fölemelt fővel várom őt az égből ítélő bírámul”
- Református értékrend és református identitás – Műhelymunka – Kölcsönhatások
- A református identitás, mint magatartást meghatározó erő
- Hitvallás a liturgiában – liturgiatörténeti előadás
- Az önismeret személyiségformáló ereje – lelkeszek esetében
- Az egyházzal szembeni (tudatos és öntudatlan) társadalmi elvárások mint a hatékony kommunikáció akadályai
- Szakralitás és szervezettség a református online liturgiában
- Mikor kompetens liturgus egy lelkész a XXI. századi élet istentiszteletén? – kompetenciaháló

(személyes és csoportos kompetenciák) és annak használata a liturgusi szolgálatban

- Katekézis a személyes fejlődés fényében és árnyékában – személyiségjegyeink segítői és/vagy akadályai az élethosszig tartó tanulásban-tanításban

Soós József-Tamás

- Krisztust hirdetjük az ószövetségi textusok alapján is

Simon Attila

- Gyászszokások a zsidóságban és a 19. és a 20. századi Erdély keresztyénységében

Szász Bálint Róbert

- „Élnem adjatok” – Közösségben Jézus Krisztussal

Varga Botond-Endre

- Ráchel bálványai
- Fügünk-e? A függőség ismertetése
- A modern férfi függőségei
- A női függőség

Vinczéné Pálfi Judit

- Reziliencia – azaz miként fejlesszük lelki ellenállóképességünket?
- Diakónia a Királyhágómelléken
- Stresszmanagement – Egészségmegőrzés és stresszkezelés, magunkkal és másokkal való törődés
- Resztoratív konfliktuskezelés – Konfliktusmegelőzés és -kezelés közösségerősítés és -építés által
- Életformáló tanítás – Dr. Howard Hendricks könyvének és szemléletének ismertetése
- Ügyvitel az Egyházkerület Igazgatótanácsi Hivatalában

Uri Imre

- Teremtéstörténet és fejlődéstudomány
- A keresztyénység és a metafizika Hamvas Béla *Scientia Sacra* című művében

Tartalomjegyzék

Dr. Geréb Miklós:

Egészségünkre válják a tudomány!	1
Gáll Sándor: Gyakorlati tudnivalók	3

Erdélyi Református Egyházkerület

A református lelkipásztor digitális üzenete . .	5
Palliatív alapképzés lelkipásztoroknak.	7
Lelkigondozás sürgősségi helyzetekben	8
Egyházi ingóságok értékmentése és állagmegóvása	9
Egyházi épített örökségünk fenntartásáért, megóvásáért a műemlékvédelemről, örökségvédelemről szóló előadások református lelkészeknek	13
Akadálymentesített gyülekezet	16
Palást nélkül az Úr előtt 4. „Séta az Úrral életünk ismerős tereiben”. 18	
Egyház a társadalomban.	21
Remény és szolgálat	30
Cigánymisszió a lelkészi munkakörben	32
Odamegyek, és megnézem ezt a nagy csodát... Bibliai csodaelbeszélések a lelkipásztor munkaasztalán.	33
Szenvedélybetegek változásra motiválása – hogyan használható a biblikus exegézis a kontextuális lelkigondozásban, esetelemzésben és gondozottaink követésében?	34
Lelkésztovábbképző programok, 2023 – Erdély.	37
Lelkésztovábbképző programok, 2023 – Királyhágómellék	38

Királyhágómelléki Egyházkerület

Személyiség-lélektani alapismeretek lelkészeknek	39
Egyháztagokból tanítványok	41
Hatékony kommunikáció az egyházi szolgálatban.	43

Jézus csodáinak igehirdetés-központú értelmezése	44
A zene mint pasztorációs lehetőség a kazuáliáknál és a konfirmációnál.	46
A KáTéM oktatás új paradigmája és módszertana.	48
A reformátorok által újrafelfedezett evangélium és a megszentelődésről szóló tanítás.	49
A lelkipásztor életében fellépő függőségek. .	51

Értekezleti előadások

Erdélyi Egyházkerület.	52
Királyhágómelléki Egyházkerület.	63

MEGHALAD A TEHER?

ELFÁSULTÁL?

NEHÉZ ERRŐL BESZÉLNI?

VAN SEGÍTSÉG!

HISZ
VAN SEGÍTSÉG.

facebook.com/Hivatasmegorzo
hivatasmegorzoszolgalat.wordpress.com
hisz2015@gmail.com

KOORDINÁTOR:

Beke Boróka

0729-122134 | bekeboroka@gmail.com

HIVATÁSMEGŐRZŐ
SZOLGÁLAT

KOLOZSVÁR

Protestáns Teológiai Intézet

400124 Cluj-Napoca

P-ța. Avram Iancu nr. 13.

0264-591.368

<http://www.proteo.cj.edu.ro>

SEPSIKÖRÖSPATAK

Írisz Tábor

527165 Valea Crișului

0733-065.373

emakkai@outlook.com

MAGYARÓZD

Bonus Pastor

Terápiás Otthon

547123 Ozd nr. 5

0265-483.214

eva.adorjan@bonuspastor.ro

VETÉS

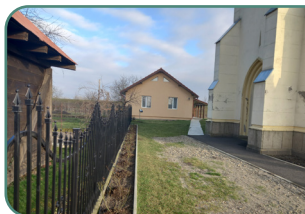
Református Gyülekezeti Ház

447355 Vetis

str. Principală nr. 242

0741-014.879

matherobert79@gmail.com

SÓLYOMKÖVÁR

Református

Ifjúsági Központ

417550 Șinteu

nr. 7/A

0749-193.727

miklos_kari@yahoo.com

**NAGYVÁRAD-
CSILLAGVÁROS**

417337 Oradea
Str. Teiului nr. 2
0741-179.307
judit_vincze@yahoo.com

**SZENTJOBB
Caritas-központ**

417192 Sâniob
Str. Principală 222.
0259-328.340
ingridgalenia@yahoo.com

**SZATMÁRNÉMETI
Kálvin János Központ**

440114 Satu Mare
P-ța Jean Calvin nr. 4
0261-712.455
kozoti0@yahoo.com

HEGYKÖZSZENTMIKLÓS

417441 Sânnicolau de Munte
nr. 33
0259-352.591, 0769-560.811
laszloarus@yahoo.com

**ERDÉLYI
REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET**

**KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET**

HEKS